

VENDIM
Nr.00-2022-1036(114), datë 7.4.2022

NË EMËR TË REPUBLIKËS

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me trup gjykues të përbërë nga:

Sokol Sadushi - kryesues,
Ilir Panda - anëtar,
Ervin Pupe - anëtar,
Sokol Binaj - anëtar,
Sandër Simoni - anëtar,

sot, më datë 7.4.2022 mori në shqyrtim, në seancë gjyqësore, çështjen penale me nr. 70007-00466-00-2019, akti që iu përket palëve:

KËRKUES: Kujtim Delishi.

PERSON I INTERESUAR: Prokuroria pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Lezhë;

Zyra e Gjendjes Gjyqësore pranë Drejtorisë së Përgjithshme të Burgjeve.

OBJEKTI: rehabilitimin nga dënimi i dhënë me vendimin penal nr. 55-04, datë 20.11.2014, dhënë me 6 muaj burgim për veprën penale të goditjes së gjyqtarit, sipas nenit 316 të Kodit Penal, dhënë nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Kurbin;

Rehabilitimin nga dënimi i dhënë me vendimin penal nr. 158, datë 30.3.2015, dhënë me 5 muaj e 10 ditë burgim për kryerjen e veprës penale të përndjekjes, sipas nenit 121/1 të Kodit Penal, dhënë nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Lezhë, duke u quajtur i “padënuar”.

BAZA LIGJORE: neni 470, 480 e vijues të Kodit të Procedurës Penale, neni 69/a i Kodit Penal.

KOLEGJI PENAL I GJYKATËS SË LARTË,

pasi dëgjoi relatimin e gjyqtarit Ilir Panda; përfaqësuesin e Prokurorisë së Përgjithshme, që parashitroi mendim për çështjet e shtruarra për njësim dhe në përfundim kërkoi prishjen e vendimit të Gjykatës së Apelit dhe Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Lezhë dhe dërgimin çështjes për rigjykim në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Lezhë; mbrojtësin e kërkuetit Kujtim Delishi, që parashitroi mendim për çështjet dhe kërkoi pranimin e rekursit dhe prishjen e vendimit të Gjykatës së Apelit dhe Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Lezhë; dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I. Rrethanat e çështjes

1. Gjatë gjykimit të çështjes në gjykatat e faktit ka rezultuar e provuar se Gjykata e Rrethit Gjyqësor Kurbin, me vendimin penal nr. 55–04, datë 20.11.2014, ka deklaruar fajtor kërkuetin Kujtim Delishi për veprën penale “Kundërshtimi dhe goditja e gjyqtarit”, parashikuar nga neni 316 i Kodit Penal (KP) duke e dënuar me 9 muaj burgim. Në aplikim të nenit 406 të Kodit të Procedurës Penale (KPP) i pandehuri Kujtim Delishi është dënuar përfundimisht me 6 muaj burgim. Ndaj këtij vendimi është ushtruar ankimi në Gjykatën e Apelit Tiranë, e cila, me vendimit nr. 402, datë 16.3.2015, ka vendosur mospranimin e ankimit.

2. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Lezhë, me vendimin penal nr. 158, datë 30.3.2015, ka deklaruar fajtor të pandehurin Kujtim Delishi për veprën penale “Përndjekja”, parashikuar nga neni 121/1 i Kodit Penal duke e dënuar me 8 muaj burgim. Në aplikim të nenit 406 të Kodit të Procedurës Penale i pandehuri Kujtim Delishi është dënuar përfundimisht me 5 muaj e 10 ditë burgim. Ky vendim ka marrë formë të prerë pa u apeluar në gjykatat e shkallëve më të larta.

3. Kërkueti Kujtim Delishi ka konstatuar se figuron i dënuar në regjistrin e gjendjes gjyqësore edhe pse kanë kaluar katër vjet nga vuajtja e dënimit. Në këto kushte, kërkueti i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Lezhë me kërkesën objekt gjykimi, pasi pretendon që të njihet “i

rehabilituar” duke u urdhëruar Zyra e Gjendjes Gjyqësore të pasqyrojë këtë fakt në regjistra duke bërë fshirjen e dënimeve të dhëna ndaj tij. Kërkuesi pretendon se ai plotëson kushtin e përcaktuar nga neni 69, shkronja “a”, i Kodit Penal, prandaj kërkon fshirjen e dënimeve nga regjistri gjyqësor. Në këto kushte, kërkuesi i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Lezhë me kërkesën objekt gjykimi.

4. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Lezhë me vendimin nr. 7, datë 5.2.2019, ka vendosur: *“Rrëzimin e kërkesës.”*

5. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Lezhë ka arsyetuar, ndër të tjera, se, në rastin konkret, gjykata vlerëson se kushtet e mësipërme nuk plotësohen në mënyrë kumulative. Kështu, rezulton e provuar se shtetasi Kujtim Delishi është dënuar dy herë brenda 2 vjetëve, duke qenë se me anë të vendimit nr. 55-04, datë 20.1.2014, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kurbin është deklaruar fajtor për kryerjen e veprës penale “Kundërshtim dhe goditja e gjyqtarit”, parashikuar nga neni 316 të Kodit Penal. Në përfundim është dënuar me 6 muaj burgim. Kundër këtij vendimi është ushtruar ankim në Gjykatën e Apelit Tiranë, e cila me anë të vendimit nr. 402, datë 16.3.2015, ka vendosur mospranimin e ankimit kundër vendimit të mësipërm. Ndërsa, me anë të vendimit nr. 158, datë 30.3.2015, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Lezhë, shtetasi Kujtim Delishi është deklaruar fajtor për kryerjen e veprës penale “Përndjekja”, parashikuar nga neni 121/a/1 i Kodit Penal dhe në përfundim është dënuar me 5 muaj e 10 ditë burgim.

6. Pra, shtetasi Kujtim Delishi, pa kaluar dy vjet nga vendimi i datës 20.1.2014, por edhe pa kaluar dy vjet nga dita e përfundimit të dënimit të dhënë me anë të këtij vendimi, është deklaruar sërish fajtor me anë të vendimit të datës 30.3.2015. Në këto kushte, kur dënimi i dytë i dhënë ndaj kërkuesit është brenda afatit 2-vjeçar të përcaktuar në nenin 69/a të Kodit Penal, kërkuesi nuk mund të konsiderohet i rehabilituar. Në këtë kuptim, Gjykata vlerëson se kërkuesi e ka humbur mundësinë që i është ofruar nga ligjvënësi për t’u rehabilituar pasi brenda limiteve kohore, me të cilat neni 69 i Kodit Penal, lidh mundësinë e rehabilitimit, ai është dënuar sërish penalisht me vendim gjyqësor penal të formës së prerë.

7. Kundër këtij vendimi ka bërë ankim kërkuesi Kujtim Delishi me anë të së cilit ka kërkuar: Ndryshimin e vendimit penal të datës 5.2.2019 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Lezhë, pranimin e kërkesës duke i lënë detyrë Ministrisë së Drejtësisë fshirjen nga sistemi të deklarimit fajtor dhe të quhet “i padënuar”, pasi dënimet janë shuar dhe kërkuesi të quhet “i padënuar”.

8. Gjykata e Apelit Shkodër me vendimin nr. 72, datë 25.3.2019, ka vendosur: *“Lënien në fuqi të vendimit nr. 7, datë 5.2.2019, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Lezhë.”*

9. Gjykata e Apelit Shkodër në lënien në fuqi të vendimit të gjykatës së shkallës së parë ka arsyetuar, ndërmjet të tjerash, se, nga përmbajtja e kësaj dispozite evidentohen elementet që ligjvënësi ka përcaktuar si kusht për konsiderimin e një shtetasi të dënuar si të rehabilituar nga dënimi penal. Konkretnisht, rehabilitimi, vërtetohet kur plotësohen njëherazi rrethanat në vijim:

- i dënuari ka vuajtur dënimin e dhënë (në rastin konkret është 6 muaj burgim);
- ka kaluar afati i parashikuar në ligj, afat i ndryshëm në varësi të masës së dënimit që është caktuar (sa më e gjatë masa e dënimit, aq më e gjatë koha e rehabilitimit);
- nuk vërtetohet kryerja e një tjetër vepre penale gjatë kësaj kohe.

10. Kërkuesi Kujtim Delishi nuk i plotëson këto kritere ligjore, pasi i dënuari mund të rehabilitohet vetëm nëse nuk kryen një tjetër vepër penale gjatë kohës së parashikuar në ligj si kusht për rehabilitimin, duke mos ia njohur këtë të drejtë shtetasve që kryejnë një tjetër vepër penale. Gjatë afatit të paplotësuar dyvjeçar nga koha e vuajtjes së dënimit të parë, ai është dënuar me burgim për një tjetër vepër penale (dënime të cituara më lart). Në këtë mënyrë ai ka humbur të drejtën për t’u konsideruar i rehabilituar.

11. Kundër vendimit nr. 72, datë 25.3.2019, të Gjykatës së Apelit Shkodër, ka paraqitur rekurs më datë 30.3.2019 kërkuesi Kujtim Delishi, me të cilin kërkon: *Ndryshimin e vendimit penal të datës 5.2.2019 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Lezhë, pranimin e kërkesës sipas objektit të saj duke i lënë detyrë Ministrisë së Drejtësisë, fshirjen nga sistemi të deklarimit fajtor dhe të quhem i padënuar pasi dënimet janë shuar dhe quhem i padënuar.*

12. Në rekurs kërkuesi ka parashtruar, ndër të tjera, këto shkaqe:

- Vendimet e gjykatave janë marrë në kundërshtim me ligjin.

- Me vendimin penal nr. 55-04, datë 20.11.2014, dhënë nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Kurbin jam dënuar me 6 muaj burgim për veprën penale të goditjes së gjyqtarit, ndërsa me vendimin penal nr. 158, datë 30.3.2015, dhënë nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Lezhë, jam dënuar me 5 muaj e 10 ditë burgim për kryerjen e veprës penale të përndjekjes, sipas nenit 121/1 të Kodit Penal.

- Nga data e vuajtjes së dënimeve kanë kaluar më shumë se 4 vjet e megjithatë unë përsëri figuroj i dënuar.

- Sipas nenit 69 të Kodit Penal, quhen të padënuar me kalimin e dy viteve, personat e dënuar deri në 6 muaj burgim.

- Gjykata duhet të bëjë rehabilitimin e këtyre vendimeve dhe të urdhërojë fshirjen e shënimeve në regjistrin e gjendjes gjyqësore.

13. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë (në vijim Kolegji), në seancë gjyqësore, konstatoi se ndërmjet Kolegjit Penal¹ dhe Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë², si dhe midis gjykatave të rrethit gjyqësor dhe gjykatave administrative ka qëndrime të ndryshme në lidhje me çështjen se cila është gjykata kompetente për të shqyrtuar kërkesat me objekt rehabilitimin e të dënuarit sipas nenit 69 të Kodit Penal. Për këtë arsye, me qëllim njësimin e praktikës gjyqësore, me vendimin e datës 18.2.2022, Kolegji vendosi kalimin e çështjes për shqyrtim me një trup gjykues prej 5 gjyqtarësh, për njësimin e praktikës gjyqësore në lidhje me këto çështje:

1. A përfshihet në fazën e ekzekutimit të vendimit penal procesi i hedhjes së të dhënave, shënimeve dhe heqja e tyre në regjistrin e gjendjes gjyqësore, sipas përcaktimeve të neneve 481–485 të Kodit të Procedurës Penale?

2. Cilit juridiksion i përket kompetenca e Zyrës së Gjendjes Gjyqësore për mbajtjen dhe përpunimin e të dhënave, për dhënien e informacionit apo për pretendimet eventuale mbi saktësinë e këtij informacioni që përmban regjistri i gjendjes gjyqësore?

3. Kur një person pretendon se plotëson kriteret ligjore për të përfituar nga rehabilitimi, sipas nenit 69 të Kodit Penal, por nuk arrin të realizojë këtë të drejtë, për shkak të refuzimit të shfaqur nga Zyra e Gjendjes Gjyqësore, cila është gjykata kompetente që vendos për zgjidhjen e kësaj mosmarrëveshjeje?

4. Si ndikon kryerja e një vepre tjetër penale gjatë kohës që nuk është plotësuar afati i rehabilitimit të të dënuarit sipas nenit 69 të Kodit Penal?

5. A përbën kryerja e një vepre tjetër penale shkak që subjektit t'i mohohet e drejta për të përfituar nga instituti i rehabilitimit apo kjo përbën shkak vetëm për ndërprerjen e afatit që parashikon neni 69 i Kodit Penal?

14. Në seancë gjyqësore, mbrojtësi i kërkuesit Kujtim Delishi kërkoi nga Kolegji Penal pranimin e rekursit dhe prishjen e prishjen e vendimit të Gjykatës së Apelit dhe Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Lezhë. Në lidhje me çështjet e shtruarat për njësim, nga mbrojtja e kërkuesit u parashtruan këto argumente:

- Përgjigjja e pyetjes së parë: Procesi i hedhjes së të dhënave e shënimeve dhe heqja e tyre në regjistrin e gjendjes gjyqësore përfshihen në fazën e ekzekutimit të vendimit penal. Kjo për arsye se kjo zyrë vepron vetëm mbi bazën e vendimeve që i dërgohen nga gjykatat e shkallëve të para, kjo përcaktohet qartë në pikën 2, të nenit 481, të KPP-së dhe kjo zyrë nuk ka asnjë rol tjetër kryesisht për vetëm të kryejë ato detyra të përcaktuara në nenet 481, 482, 483 e 484 të KPP-së.

- Përgjigjja e pyetjes së dytë: Lidhur me juridiksionin dhe kompetencat e Zyrës së Gjendjes Gjyqësore e thënë më sipër që kjo zyrë sipër pikës 1, të nenit 481, të KPP-së ku thuhet, se: Pranë Ministrisë së Drejtësisë, në zyrën e regjistrit Gjyqësor depozitohen shkurtimet e vendimeve për personat e gjykuar penalisht. Pra kjo është një zyrë depozitimi por gjithmonë i vendimeve të

¹ Shih vendimet nr. 94, datë 11.11.2021; nr. 2014-1090, datë 17.4.2014, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë.

² Shih vendimet nr. 2394-2018, datë 4.12.2018; nr. 2018-723, datë 5.6.2018; nr. 2017-556, datë 6.3.2017; nr. 2020-672, datë 9.11.2020, të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë, si dhe vendimin nr. 2020-39, datë 14.9.2020, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

gjykatave për të gjykuarit penalisht. Theksojmë që kjo zyrë ndodhet sot Pranë Drejtorisë Përgjithshme të Burgjeve dhe varet nga drejtori i saj. Kjo në mënyrë të paligjshme pasi zyra duhet të jetë pranë Ministrisë së Drejtësisë.

- Përgjigjja e pyetjes së tretë: kompetente për gjykimin e kërkesave të personave që pretendojnë se plotësojnë kriteret ligjore për të përfutur nga rehabilitimi sipas nenit 69 të KP-së duhet të jetë Gjykata Penale e Shkallës së Parë. Kjo është e përcaktuar qartë në nenin 470 të KPP-së ku thuhet se: gjykata e vendit të ekzekutimit është kompetente për shqyrtimin e kërkesave e pretendimeve që lidhen me ekzekutimin e tij. Mënyra e procedimit është përcaktuar në nenin 471 të KPP-së e vijues.

- Përgjigjja e pyetjes së katërt: Kryerja e një vepre tjetër penale gjatë kohës që nuk është plotësuar afati i rehabilitimit të dënuarit sipas nenit 69 të KP në këtë dispozitë. Pasi në të gjitha rastet e parashikuara në nenin 69 të KP-së afatet merren nga “dita e vuajtjes së dënimit”. Kjo gjë është përcaktuar qartë në kapitullin VIII të Kodit Penal, ku bëhet fjalë: “Shuarja e ndjekjes penale, të dënimeve dhe mosekzekutimit të tyre”, nenet 66, 67, 68 dhe 69, 70, 71 e 72 të KP-së”.

- Përgjigjja e pyetjes së pestë: kryerja e një vepre tjetër penale subjektit nuk i mohohet e drejta për të përfutur nga rehabilitimi dhe kjo nuk përben as shkak për ndërprerjen e afatit të parashikuar në nenin 69 të KP-së. Në kapitullin VIII të KP-së nuk parashikon pezullimin e afateve.

15. Përfaqësuesi i Prokurorisë së Përgjithshme kërkoi nga Kolegji Penal prishjen e vendimit të Gjykatës së Apelit dhe Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Lezhë dhe dërgimin çështjes për rigjykim në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Lezhë. Në lidhje me çështjet e shtruar për njësim u parashtruan këto argumente:

- Përfshirja, nga ana e ligjvënësit, e normave që rregullojnë veprimtarinë e Zyrës së Gjendjes Gjyqësore në tërësinë e normave që rregullojnë fazën e ekzekutimit të vendimit do të thotë që kjo veprimtari, e cila konsiston në regjistrimin e të dhënave, e shënimeve, në heqjen e tyre në regjistrin e gjendjes gjyqësore, i përket kësaj faze.

- Përfundimisht, pyetjes së parë, duhet t’i përgjigjemi si më poshtë: *“Procesi i hedhjes së të dhënave, shënimeve dhe heqja e tyre në regjistrin e gjendjes gjyqësore, sipas përcaktimeve të neneve 481–485 të Kodit të Procedurës Penale, përfshihet në fazën e ekzekutimit të vendimit penal.”.*

- Duhet kuptuar se Zyra e Gjendjes Gjyqësore, nuk është e vetmja ndër institucionet e juridiksionit administrativ që mbart karakteristika funksionale të përziera, shqyrtimi i pretendimeve mbi të cilat, në varësi nga natyra, ndjekin rrugë të ndryshme shqyrtimi. E tillë është Policia e Shtetit, Shërbimet e Policisë Gjyqësore, pra, të strukturave administrative, Shërbimi i Provës, ministri i Drejtësisë në rastet e ekstradimeve etj.

- Përfundimisht, pyetjes së dytë, duhet t’i përgjigjemi si më poshtë: Kompetenca e Zyrës së Gjendjes Gjyqësore për mbajtjen dhe përpunimin e dhënave, për dhënien e informacionit apo për pretendimet eventuale mbi saktësinë e këtij informacioni që përmban regjistri i gjendjes gjyqësore, i përket respektivisht juridiksionit administrativ apo atij gjyqësor penal, në raport me natyrën e kompetencës, natyrë e cila determinohet nga ligji burimor. Çdo pretendim që afekton aksionin penal të shtetit (ndjekjen penale) ndaj një individi, përbën kompetencë të kësaj zyre që bie në juridiksionin gjyqësor penal.

- Ndërsa rregulli i përgjithshëm i kompetencës është ai i parashikuar në nenin 470, në rastet kur ligjvënësi ka çmuar si kompetente një gjykatë të ndryshme nga ajo e vendit të ekzekutimit, e ka parashikuar atë shprehimisht në dispozitë. Një shembull i tillë është neni 476, në të cilin kompetenca për të shqyrtuar dhe vendosur mbi kërkesën e të dënuarit, të mbrojtësit apo të prokurorit, për shtyrjen e ekzekutimit të vendimit, i është njohur gjykatës që ka dhënë vendimin.

- Përfundimisht, pyetjes së tretë, duhet t’i përgjigjemi si më poshtë: *“Kompetenca për zgjidhjen e pretendimeve në lidhje me të drejtën e rehabilitimit, e parashikuar në nenin 69 të Kodit Penal, si një prej rasteve të parashikuara në ligj, bazuar në nenet 470 dhe 480 të Kodit të Procedurës Penale, i takon gjykatës së vendit të ekzekutimit të vendimit.”.*

- Në interpretim dhe zbatim të kësaj dispozite, një i dënuar do të konsiderohet i rehabilituar (i padënuar), në qoftë se plotësohen njëkohësisht dy kushte: së pari, të ketë kaluar afati i përcaktuar, sipas rastit, në shkronjat “a”, “b”, “e” ose “e” të nenit 69 të KP-së, që përfaqëson dhe afatin e rehabilitimit, dhe së dyti, gjatë këtij afati, i dënuari, të mos ketë kryer veprë tjetër penale. Duke qenë para domosdoshmërisë së plotësimit në mënyrë kumulative të dy kushteve, mungesa e të paktën njërit prej tyre passjell pamundësinë e përfitimit të së drejtës së rehabilitimit për të dënuarin për veprën e parë brenda kohës së parashikuar në një prej germave të nenit 69 të KPP-së.

- Përfundimisht, pyetjes se katërt, duhet t'i përgjigjemi: *“Kryerja e një veprë tjetër penale, gjatë kohës që nuk është plotësuar afati i rehabilitimit të të dënuarit sipas nenit 69 të Kodit Penal, çon në pamundësinë e përfitimit të së drejtës së rehabilitimit, brenda afateve të përcaktuara në një prej germave të nenit 69 të K. Penal, për veprën e parë.”*

- Në këtë mënyrë, pyetjes së pestë duhet t'i përgjigjemi: *“Kryerja e një veprë tjetër penale, brenda afatit të rehabilitimit të parashikuar në nenin 69 të Kodit Penal, do të shërbejë si shkak për humbjen e asaj të drejte brenda atij afati, por jo për humbjen përfundimtare të saj.”*

- Përfundimisht, pyetjes së mësipërme duhet t'i përgjigjemi: *“Në rastet kur, brenda afateve të përcaktuara në nenin 69 të K.Penal, nga ana e personit të dënuar, kryhet një veprë tjetër penale, afatet e rehabilitimit për secilën veprë do të fillojnë të llogariten nga data e përfundimit të dënimit të fundit dhe do të ecin paralelisht për secilin dënim.”*

- Në lidhje me çështjen objekt shqyrtimi, vlerësojmë se, të dy vendimet e gjykatave më të ulëta, janë të pavlefshme për shkak të mungesës së arsytimit i cili, rezulton se është marrë në mungesë të provave të domosdoshme që këto gjykata duhet të administronin për të bërë të mundur një arsyetim sa më të bazuar. Kështu, nga përmbajtja e dispozitës së sipërpërmendur, rezulton se shqyrtimi dhe përlllogaritja e afateve bëhet nga dita e përfundimit të dënimit. Ky parashikim ligjor duhet të çonte gjykatat në konkluzionin se, për të arritur në një vendim mbi kërkesën, është e domosdoshme administrimi si provë i datave të përfundimit të dënimeve ose ndryshe i dokumenteve të Drejtorisë së Përgjithshme të Burgjeve mbi dinamikat e vuajtjes së dënimeve që përcaktojnë datën e përfundimit të vuajtjes së dënimit.

- Referuar vendimeve të gjykatave, rezulton se arsyetimi i tyre është bërë mbi bazën e datave të disponimit gjyqësor të formës së prerë dhe jo mbi bazën ditës së përfundimit të dënimeve sikurse kërkohet nga neni 69 i KP-së, duke i bërë këto vendime të pavlefshme për shkak të mungesës së arsytimit, sipas kërkesave të dispozitës së mësipërme, dhe në kuptim të nenit 383/3 të KPP-së.

II. Vlerësimi i Kolegjit Penal

16. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, në funksion të gjykimit të çështjes, pranë kësaj Gjykate, vlerëson të evidentojë faktin e ndryshimeve ligjore që ka pësuar Kodi i Procedurës Penale me ligjin nr. 41/2021, hyrë në fuqi më datë 29.5.2021. Në nenin 38, të ligjit nr. 41/2021, mbi dispozitat tranzitore, parashikohet se: *“1. Përbërja e trupave gjykues, si dhe procedura e gjykimit në Gjykatën e Lartë, rregullohen sipas përcaktimeve të këtij ligji, pavarësisht parashikimeve të ndryshme në ligje të tjera. 2. Rekursi e paraqitura, por ende të pashqyrtuara, konsiderohen të pranueshme nëse plotësojnë parashikimet e ligjit në fuqi në kohën e depozitimit të tyre”*. Në kuptim të kësaj dispozite, në lidhje me formimin e trupit gjykues, si dhe me procedurën e gjykimit, Kolegji Penal mban parasysht parashikimet e ligjit nr. 41/2021, ndërsa, në lidhje me kushtet e pranueshmërisë së rekursit, ato që referojnë te ligji procedural në fuqi në kohën e depozitimit të tij.

17. Kolegji, në shqyrtim të kushteve të pranueshmërisë së rekursit të paraqitur nga kërkuesi Kujtim Delishi, në dhomë këshillimi, konstatoi verifikimin e kushteve formale, të identifikuara në paraqitjen e rekursit, prej palës rekursuese, brenda afatit ligjor të parashikuar në paragrafin e parë të nenit 435 të KPP-së, si dhe të atyre substanciale, të identifikuara në mosrespektimin ose zbatimin e gabuar të ligjit procedural, sipas përcaktimit të shkronjës “a”, të paragrafit të parë, të nenit 432, të KPP-së. Kolegji, në respektim të detyrimit të tij për të shqyrtuar çështjen brenda kufijve të shkaqeve të ngritura në rekurs, sikurse përcaktohet në paragrafin e parë të nenit 434 të

KPP-së, por pa paragjykuar të drejtën e këtij Kolegji për të vendosur, kryesisht edhe për çështje të ligjit, pavarësisht shkaqeve të paraqitura në rekurs, sikurse përcaktohet në paragrafin e dytë të kësaj dispozite, vendosi kalimin e çështjes për njësim në seancë gjyqësore me trup gjykues të përbërë prej pesë gjyqtarësh.

18. Kolegji Penal, në seancën gjyqësore të datës 18.2.2022, si dëgjoi palët, mbrojtësin e kërkesit Kujtim Delishi dhe përfaqësuesin e Prokurorisë së Përgjithshme, vendosi kalimin e çështjes në seancë gjyqësore, me qëllim njësimin e praktikës gjyqësore në lidhje me çështjet e pasqyruara më sipër. Fillimisht, Kolegji çmon me vend të argumentojë se përse lindi nevoja për njësim të praktikës gjyqësore në lidhje me çështjet objekt gjykimi dhe përse janë shtruar pikërisht këto çështje për njësim nga Kolegji.

19. Kolegji vë në dukje se çështjet e shtruar për njësim, pavarësisht numrit të pyetjeve që janë pesë, mund të grupohen në dy nënndarje kryesore;

20. **Së pari**, Kolegji çmon të nevojshme të njësojë praktikën në lidhje me faktin se cila është gjykata kompetente për të shqyrtuar kërkesat e palëve me objekt rehabilitimin e të dënuarit, në rast se kërkesit nuk i njihet kjo e drejtë nga Zyra e Gjendjes Gjyqësore. Në lidhje me këtë çështje, lindi nevoja për njësim pasi është evidentuar praktikë jo e njëjtë gjyqësore si ndërmjet Kolegjit Penal dhe Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë, ashtu edhe midis gjykatave të juridiksionit të zakonshëm dhe gjykatave administrative të shkallës së parë.

21. Konkretisht, ndër të tjera, me vendimet nr. 94, datë 11.11.2021, dhe nr. 2014–1090, datë 17.4.2014, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ka mbajtur qëndrimin se kompetenca për të shqyrtuar kërkesat në lidhje me rehabilitimin sipas nenit 69 të Kodit Penal i përket gjykatës së rrethit gjyqësor, konkretisht dhomës penale. Në këtë vendim, shkurtimisht Kolegji Penal ka mbajtur këtë qëndrim: *“Kolegji vlerëson se është e vërtetë se konflikti në rastin konkret, që e detyron personin e interesuar/të dënuar që t’i drejtohet gjykatës krijohet pasi një organ i administratës shtetërore, në rastin në shqyrtim Zyra e Gjendjes Gjyqësore si institucion i krijuar që bën shënimet, nuk bën ndryshimet në regjistrin gjyqësor, por, nga interpretimi i përmbajtjes së ligjeve të mësipërme, del shumë qartë se që një person i cili ka pasaktësi në gjendjen gjyqësore të tij, nuk mund të investojë gjykatën administrative pasi nuk mjafton vetëm verifikimi që ai ka vuajtur dënimin, por dubet që të vërtetohet që ai nuk ka kryer veprën tjetër penale për një periudhë kohe të caktuar, ose vepra për të cilën ai është dënuar është shfuqizuar, është revokuar vendimi për shkak të rishikimit etj., kushte të cilat për nga vetë natyra e tyre që lidhen me zbatimin e dispozitave të Kodit Penal dhe Kodit të Procedurës Penale verifikohen nga gjykata penale.*

Rehabilitimi është një institut i së drejtës penale e si i tillë ai zbatohet nga gjykata penale pasi është një proces i verifikimit të kushteve penale të mosekzistencës më të pasojave të vendimit penal, duke përbërë një akt drejtësie e përmbushje të qëllimit të dënimit penal e risocializimit të të dënuarit. Efekti tipik i rehabilitimit ka të bëjë me aftësinë juridike të shkelësit për t’u rikthyer si rezultat i shkakut shues të dënimit të vuajtur duke e vënë atë në pozitën për të vepruar si para dënimit. Kushtet e caktuara nga neni 69 i KP-së janë kushte që duhen verifikuar në një procedurë të caktuar para një gjykate penale mbi bazën e kërkesës së të interesuarit.”

22. Nga ana tjetër, në një sërë vendimesh, Kolegji Administrativ ka mbajtur qëndrimin se kompetenca për të gjykuar në lidhje me sa më sipër i përket gjykatës administrative të shkallës së parë (vendimi nr. 2018-723, datë 5.6.2018; nr. 2017-556, datë 6.3.2017; nr. 2020-672, datë 9.11.2020, i Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë), ndërsa në ndonjë rast tjetër, si vendimi nr. 2394-2018, datë 4.12.2018, i Kolegjit Administrativ është mbajtur qëndrimi se kjo çështje i përket gjykatës së rrethit gjyqësor, dhomës penale.

23. Qëndrimi i Kolegjit Administrativ në vendimmarrjet e mësipërme, kur ka disponuar se gjykata kompetente për çështjen është gjykata administrative, mund të përmbledhet në këtë mënyrë: *“Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë çmon se mosmarrëveshja në shqyrtim është e natyrës administrative. Referuar objektit dhe shkakut ligjor të padisë rezultojnë se nuk ndodhemi përpara një mosmarrëveshjeje juridiko – penale (e quajtur penalo – administrative në praktikën e gjykatave shqiptare), por përpara një padie, përmes së cilës kërkohet detyrimi i organit publik për të kryer një veprim administrativ, siç parashikohet në ligjin nr. 49/2012, “Për gjykatat administrative dhe gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative”. Sipas nenit 17, shkronja “ç” të këtij ligji, “Padia mund të ngrihet: (c) për të detyruar organin*

publik të kryejë një veprim administrativ, që është refuzuar, apo për të cilin organi publik ka heshtur, ndonëse ka pasur kërkesë;”. Pra, kompetencën e shqyrtimit të çështjes, objekt gjykim, apo të rasteve të tjera analoge, për të detyruar organin publik të veprojë në raste të tilla, e kanë gjykatat administrative.”

24. Gjithashtu, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, në vendimin nr. 00-2017-556, datë 16.3.2017, ka mbajtur këtë qëndrim: *“Çështja objekt shqyrtimi, ka në thelb të saj shqyrtimin e një mosmarrëveshjeje të natyrës administrative. Referuar objektit dhe shkakt ligjor të padisë, kërkitimi i paditësit lidhet me ndryshimin e aktit administrativ vërtetim i gjendjes gjyqësore. Mosmarrëveshja objekt shqyrtimi, është pasojë/rrjedhojë e kundërshtimit të një akti administrativ të lëshuar nga organet shtetërore, i cili është produkt i vullnetit të organit publik shtetëror. Për rrjedhojë, mosmarrëveshja objekt shqyrtimi është mosmarrëveshje administrative, gjykitimi i së cilës, i nënshtrohet rregullimeve të parashikuara në ligjin nr. 49/2012, “Për organizimin dhe funksionimin e gjykatave administrative dhe gjykitimin e mosmarrëveshjeve administrative”.*

Në kushtet kur çështja objekt shqyrtimi, i përket parashikimit ligjor të përcaktuar në nenin 7 të ligjit nr. 49/2013, “Për organizimin dhe funksionimin e gjykatave administrative dhe gjykitimin e mosmarrëveshjeve administrative”, pika “a”, e cila përcakton: Gjykatat administrative janë kompetente për: a) mosmarrëveshjet që lindin nga aktet administrative individuale, aktet nënligjore normative dhe kontratat administrative publike, të nxjerra gjatë ushtrimit të veprimtarisë administrative nga organi publik, kjo çështje është e natyrës administrative dhe si e tillë, është në kompetencën lëndore të gjykatave administrative.”

25. Gjithashtu, Kolegji Civil, në vendimin nr. 00-2010-1035, datë 25.6.2010, ka mbajtur qëndrimin se kompetenca për të vendosur në lidhje me kërkesëpadinë për rehabilitimin e të dënuarit i përket gjykatës civile, prandaj e ka gjykuar në themel mosmarrëveshjen objekt gjykitimi.

26. Në këtë drejtim, Kolegji Penal çmon se lind domosdoshmëria që të njësohet praktika gjyqësore në lidhje me çështjen se cila është gjykata kompetente për të shqyrtuar kërkesat e palëve me objekt rehabilitimin e të dënuarit, në rast se kërkesit nuk i njihet kjo e drejtë nga Zyra e Gjendjes Gjyqësore, çështje që është zbërthyer në tri pyetjet e para të shtruar për njësim. Një detyrë e tillë lind për Kolegjin, në kuadër të ushtrimit prej Gjykatës së Lartë të rolit të saj thelbësor kushtetues, sikurse është roli nomofilatik mbi zhvillimin, njësimin apo ndryshimin e praktikës gjyqësore, për shkak të funksionit të saj si gjykatë ligji.

27. **Së dyti**, Kolegji konstaton se e paqartë dhe jo uniforme është praktika gjyqësore edhe në lidhje me zbatimin në thelb të nenit 69 të Kodit Penal që trajton institutin e rehabilitimit të të dënuarit. Për këtë arsye, Kolegji vendosi që të njësojë praktikën gjyqësore edhe në lidhje me dy pyetjet e tjera të shtruar për njësim, konkretisht në lidhje me çështjen se a ndikon kryerja e një vepre tjetër penale gjatë kohës që nuk është plotësuar afati i rehabilitimit të të dënuarit sipas nenit 69 të Kodit Penal, dhe nëse po, si ndikon ajo? A përbën kryerja e një vepre tjetër penale shkak që subjektit t’i mohohet përfundimisht e drejta për të përfutur nga instituti i rehabilitimit apo kjo përbën shkak vetëm për ndërprerjen e afatit që parashikon neni 69 i Kodit Penal?

28. Si trajtoi arsyet pse vendimmarrja e Kolegjit në lidhje me çështjet e mësipërme duhet të shërbejë si vendimmarrje njëse, Kolegji do të ndalet në trajtimin me radhë të çështjeve objekt njësimi. Pasi të trajtojë çështjet e shtruar për njësim të praktikës gjyqësore, Kolegji do të shprehë edhe në lidhje me çështjen objekt gjykitimi, referuar kërkesës konkrete të kërkesit Kujtim Delishi.

29. Fillimisht Kolegji ndalet në trajtimin e pyetjes së parë të shtruar për njësim: ***A përfshihet në fazën e ekzekutimit të vendimit penal procesi i hedhjes së të dhënave, shënimeve dhe heqja e tyre në regjistrin e gjendjes gjyqësore, sipas përcaktimeve të neneve 481–485 të Kodit të Procedurës Penale?***

30. Në vendimet e sipërcituara, Kolegji Penal ka arsyetuar, ndër të tjera, se ligji material penal, pikërisht neni 69 i Kodit Penal, ka përcaktuar se kur një person do të konsiderohet i padënuar/rehabilituar, në raport me kohëzgjatjen e dënimit, me kushtin që gjatë një periudhe kohore të caktuar në vazhdim të mos kryejë vepër tjetër penale. Nga ana tjetër, krahas parashikimit të nenit 69 të Kodit Penal, është miratuar dhe një ligj i posaçëm që është ligji nr. 9614, datë 2.9.2006, “Për certifikatat elektronike të gjendjes gjyqësore” dhe aktet nënligjore në bazë e për zbatim të këtij ligji. Sipas këtij ligji Zyra e Gjendjes Gjyqësore është institucioni i posaçëm që bën shënimet, hedhjen e të dhënave, ruajtjen e tyre, kryerjen e veprimeve në regjistrin e gjendjes gjyqësore sipas përcaktimeve të Kodit Penal dhe Kodit të Procedurës Penale.

31. Kolegji vë në dukje se rehabilitimi i të dënuarit rregullohet nga dispozita penale materiale (Kodi Penal) dhe njëkohësisht procedurale (Kodi i Procedurës Penale), si dhe nga ligje të posaçme.

32. Neni 69 i Kodit Penal parashikon: *“Quben të padënuar:*

a) *ata që janë dënuar me burgim për një kohë gjer në gjashtë muaj ose me çdo dënim tjetër më të lehtë dhe që gjatë dy vjetëve nga dita e vuajtjes së dënimit nuk kanë kryer veprë tjetër penale;*

b) *ata që janë dënuar me burgim për një kohë nga gjashtë muaj gjer në pesë vjet dhe që gjatë pesë vjetëve nga dita e vuajtjes së dënimit nuk kanë kryer veprë tjetër penale;*

c) *ata që janë dënuar me burgim për një kohë nga pesë vjet gjer në dhjetë vjet dhe që gjatë shtatë vjetëve nga dita e vuajtjes së dënimit nuk kanë kryer veprë tjetër penale;*

ç) *ata që janë dënuar me burgim për një kohë nga dhjetë vjet gjer në njëzet e pesë vjet dhe që gjatë dhjetë vjetëve nga dita e vuajtjes së dënimit nuk kanë kryer veprë tjetër penale.”*

33. Nga ana tjetër, gjendja gjyqësore rregullohet nga nenet 481–485 të Kodit të Procedurës Penale:

Neni 481 i KPP-së parashikon: *“1. Pranë Ministrisë së Drejtësisë, në zyrën e regjistrit gjyqësor, depozitohen shkurtimet e vendimeve për personat e gjykuar penalisht.*

2. *Gjykata e shkallës së parë dërgon në zyrën e regjistrit gjyqësor shkurtimin e vendimit të dënimit brenda 10 ditëve nga data që vendimi merr formë të prerë, kur ndaj tij nuk ushtrohet ankim dhe brenda 10 ditëve nga data e mbërritjes së akteve, kur ndaj vendimit është ushtruar ankim.”*

34. Neni 482 parashikon se cilat vendime regjistrohen në regjistrin gjyqësor, ndërsa neni 483 i KPP-së rregullon heqjen e shënimeve në regjistrin e gjendjes gjyqësore³. Nga ana tjetër, neni 484 parashikon subjektet që kanë të drejtë të kërkojnë dhe marrin vërtetimin e gjendjes gjyqësore. Këto janë dispozitat procedurale të KPP-së që rregullojnë gjendjen gjyqësore dhe veprimtarinë e zyrës së gjendjes gjyqësore, për të cilën Kodi parashikon që krijohet dhe funksionon pranë Ministrisë së Drejtësisë.

35. Gjithashtu, Zyra e Gjendjes Gjyqësore rregullohet dhe funksionon sipas një ligji të posaçëm që është ligji nr. 9614, datë 21.9.2006, *“Për certifikatat elektronike të gjendjes gjyqësore”*. Ky ligj ka për objekt përcaktimin e rregullave për administrimin e regjistrit të gjendjes gjyqësore nëpërmjet rrugës elektronike. Neni 3 i këtij ligji përcakton: *“1. Zyra e Gjendjes Gjyqësore funksionon në Ministrinë e Drejtësisë. Organizimi dhe struktura e saj miratohen nga ministri i Drejtësisë. 2. Zyra e Gjendjes Gjyqësore mban dhe përpunon të dhënat në regjistrin themeltar elektronik të gjendjes gjyqësore, në regjistrin elektronik të gjendjes gjyqësore, si dhe në regjistrin shkresor të gjendjes gjyqësore.”* Sipas përmbajtjes së kësaj dispozite, rezulton se Zyra e Gjendjes Gjyqësore është organi publik, i ngarkuar me ligj, për mbajtjen dhe përpunimin e të dhënave në regjistrin themeltar elektronik të gjendjes gjyqësore, në regjistrin elektronik të gjendjes gjyqësore, si dhe në regjistrin shkresor të gjendjes gjyqësore.

36. Ligji përcakton kompetencat e Zyrës së Gjendjes Gjyqësore. Neni 4 i ligjit përcakton se Zyra e Gjendjes Gjyqësore kryen përpunimin automatik të të dhënave në regjistrin themeltar elektronik dhe në regjistrin elektronik. Gjithashtu, zyra ka kompetencë të kryejë hedhjen e të dhënave, ruajtjen e tyre, kryerjen e veprimeve logjike mbi këto të dhëna, mbrojtjen nga ndryshimet, marrjen dhe shpërndarjen e tyre nëpërmjet niveleve të sigurisë, kryerjen e shënimeve dhe heqjen e tyre. Gjithashtu, referuar dispozitave në vijim të ligjit, neni 5 e vijues, rezulton se zyra ka kompetencë të administrojë regjistrin e gjendjes gjyqësore, të kryejë shpërndarjen e

³1. Shënimet në regjistër bigen pas marrjes së njoftimit zyrtar të vdekjes së personit, të cilit i referohen kur ai bëhet tetëdhjetë vjeç.

2. Hiqen edhe shënimet lidhur me:

a) vendimet e revokuara për shkak të rishikimit ose të shfuqizimit të veprës penale;

b) vendimet e pafajësisë ose të pushimit kur kanë kaluar dhjetë vjet nga dita që vendimi ka marrë formë të prerë;

c) vendimet e dënimit për kundërvajtje kur është dhënë dënimi me gjobë, me kalimin e dhjetë vjetëve nga dita kur vendimi është ekzekutuar.

e) masat dhe vendimet e dënimit për kundërvajtje penale të kryera nga të miturit, kur ata arrijnë moshën 21 vjeç.”

certifikatave elektronike dhe shkresore, dhënien e aksesit institucioneve kompetente dhe informacionit në lidhje me regjistrin e gjendjes gjyqësore.

37. Pasi u trajtuan kompetencat që ka Zyra e Gjendjes Gjyqësore, për t'iu përgjigjur pyetjes nëse këto veprime, që ligji ia ngarkon Zyrës së Gjendjes Gjyqësore, bëjnë pjesë në fazën e ekzekutimit të vendimit gjyqësor, është e nevojshme të trajtohet koncepti i ekzekutimit të vendimit gjyqësor.

38. Ekzekutimi i vendimeve gjyqësore rregullohet nga neni 462 e vijues i KPP-së. Gjithashtu, ekzekutimi rregullohet nga ligji nr. 79/2020, “Për ekzekutimin e vendimeve penale”. Me ekzekutim të vendimit penal kuptohet vënia në ekzekutim e një vendimi gjyqësor penal të formës së prerë dhe vendimeve penale që ekzekutohen menjëherë, sipas nenit 462/2 të KPP-së⁴. Kodi i Procedurës Penale dhe ligji i posaçëm nr. 79/2020 ngarkon prokurorin si subjektin përgjegjës për ekzekutimin e vendimit. Prokurori pranë gjykatës së shkallës së parë që ka dhënë vendimin merr masa për ekzekutimin e vendimit. Ai bën kërkesa në gjykatën kompetente dhe ndërhyr në të gjitha veprimet e ekzekutimit.

39. Sipas nenit 11 të ligjit nr. 79/2020, prokurori merr masa dhe vë në lëvizje procedurën e ekzekutimit të vendimit gjyqësor penal dhe, në mbështetje të neneve 463 dhe 468 të Kodit të Procedurës Penale, procedon vetë ose urdhëron organet e tjera për vënien në ekzekutim të vendimit, sipas këtij ligji. Prokurori mban dosje të veçantë për ekzekutimin e vendimit dhe për të gjitha aktet e administruara gjatë ekzekutimit. Urdhri i ekzekutimit është akti procedural që nxjerr prokurori për vënien në ekzekutim të vendimit gjyqësor penal. Neni 12 i ligjit parashikon elementet që përmban urdhri i ekzekutimit të vendimit penal. Ligji përcakton se urdhri i ekzekutimit nxirret nga prokurori pranë gjykatës së shkallës së parë që ka dhënë vendimin e dënimit. Në rastin e të miturve, urdhri i ekzekutimit nxirret nga prokurori pranë gjykatës së shkallës së parë në të cilën është ngritur seksioni për të mitur.

40. Ligji i posaçëm nr. 79/2020, “Për ekzekutimin e vendimeve penale” përmban rregulla specifike për ekzekutimin e vendimeve gjyqësore penale. Ligji parashikon se, si rregull, vendimet penale ekzekutohen kur marrin formë të prerë, ndërsa përjashtimisht ligji parashikon rregulla specifike për ekzekutimin e menjëhershëm të vendimeve penale. Ligji përcakton rregulla për ekzekutimin e vendimeve të formës së prerë dhe dënimeve alternative. Rregullat specifike nuk do të trajtohen në mënyrë të detajuar nga Kolegji Penal, pasi ato nuk janë fokusi i pyetjes së parë të shtuar për njësim.

41. Vlen për t'u theksuar që vendimi penal përfundon ekzekutimin kur i dënuari përmbush të gjitha detyrimet që përmbahen në vendim, cilado qoftë mënyra e disponimit të gjykatës apo mënyra e ekzekutimit të vendimit gjyqësor. Në rast se i dënuari është dënuar me dënim me burgim, me përfundimin e vuajtjes së dënimit me burgim përfundon dhe faza e ekzekutimit të vendimit penal. Dënimi me burgim vlerësohet i plotësuar dhe i dënuari lirohet kur përfundon kryerjen e dënimit, i falet dënimi i mbetur, amnistohet vepra penale apo dënimi i mbetur ose lirohet me vendim gjykate. Me një nga këto forma përfundon edhe faza e ekzekutimit të vendimit penal për dënimin me burgim. Ligji parashikon rregulla edhe për ekzekutimin e vendimeve gjyqësore që përmbajnë dënim alternativ, duke përcaktuar rregullim specifik për secilin prej dënimeve alternative. Pikërisht nga momenti që i burgosuri lirohet dhe i dënuari shlyen përfundimisht çdo dënim të dhënë ndaj tij, përfundon faza e ekzekutimit të vendimit penal dhe fillon llogaritja e afateve të përfitimit nga instituti i rehabilitimit ligjor, sipas nenit 69 të Kodit Penal.

42. Ligji nr. 79/2020 parashikon dhe një sërë organesh të tjera të ngarkuara me detyra specifike gjatë fazës së ekzekutimit të vendimit gjyqësor si Policinë e Shtetit, Shërbimin Përmbarimor, Shërbimin e Provës, Agjencinë e Administrimit të pasurive të sekuestruara e të konfiskuara, organet shtetërore dhe persona të tjerë juridikë. Vlen për t'u theksuar që Zyra e Gjendjes Gjyqësore nuk bën pjesë në organet që ligji i ngarkon me detyra specifike gjatë

⁴ “Vendimi i pajfjësishë, i përjashtimit të të gjykuarit nga dënimi dhe ai i pushimit të ғeshitjes, vihet në ekzekutim menjëherë pas shpalljes.”

ekzekutimit të vendimit gjyqësor apo që kanë detyrë për të bashkëpunuar me prokurorin gjatë kësaj faze.

43. Nga leximi i dispozitave të ligjit nr. 79/2020 arrihet në përfundimin se asnjëri prej veprimeve ligjore që është ngarkuar të kryejë prokurori i ekzekutimit nuk lidhet apo ndërhyr në veprimtarinë e Zyrës së Gjendjes Gjyqësore që është një organizëm që ushtron funksionet pranë Ministrisë së Drejtësisë sipas ligjit të posaçëm në bazë të së cilit vepron, i cili nuk ka lidhje, varësi dhe as jep llogari për veprimtarinë e tij te prokurori.

44. Në këtë linjë arsyetimi, procesi i përpunimit të të dhënave nga Zyra e Gjendjes Gjyqësore në lidhje me pasqyrimin e fakteve që provojnë faktin e qenies i dënuar apo i rehabilituar të subjektit që e pretendon, nuk i përket fazës së ekzekutimit të vendimit penal. Vendimi penal që ka disponuar me dënim me burgim, përfundon ekzekutimin kur i dënuari përfundon vuajtjen e dënimit me burgim. Gjithashtu, dënimet e tjera alternative përfundojnë ekzekutimin kur i dënuari përmbush të gjitha detyrimet që përmban vendimi gjyqësor. E drejta e të dënuarit për t'u konsideruar i rehabilituar në lidhje me dënimin e dhënë nuk është një fazë që i përket ekzekutimit të vendimit penal. Kjo e drejtë subjektit i lind më pas në kohë, jo vetëm pasi ka përfunduar faza e ekzekutimit të vendimit gjyqësor ndaj të cilit ai pretendon se është rehabilituar, por veçanërisht pasi plotësohen kushtet që kërkon neni 69 i Kodit Penal. Me këtë logjikë arsyetimi, Kolegji arrin në përfundimin se pretendimi i kërkuesit në lidhje me të drejtën e rehabilitimit, si dhe vendimmarrja e organit kompetent në lidhje me këtë pretendim nuk përfshihet në fazën e ekzekutimit të vendimit gjyqësor.

45. Megjithatë, pavarësisht këtij konstatimi, fakti që ushtrimi i kompetencave të dhëna me ligj nga Zyra e Gjendjes Gjyqësore nuk i përket fazës së ekzekutimit të vendimit gjyqësor penal, në vlerësim të Kolegjit, nuk kushtëzon dhe as përbën një faktor përcaktues për kompetencën lëndore të gjykatës që do të shqyrtojë kërkesat e palëve në lidhje me të drejtën për rehabilitim, në paraprirje të pyetjes së tretë të shtruar për njësim prej Kolegjit. Kolegji do të elaborojë këtë qëndrim në vijim, në përgjigje të çështjeve të tjera të shtruara për njësim. Në përfundim të linjës së mësipërme të arsyetimit, Kolegji vendos që në përgjigje të çështjes së parë të shtruar për njësim, të mbajë këtë qëndrim:

1. Procesi i hedhjes së të dhënave, shënimeve dhe heqja e tyre në regjistrin e gjendjes gjyqësore, sipas përcaktimeve të neneve 481-485 të Kodit të Procedurës Penale nga Zyra e Gjendjes Gjyqësore nuk përfshihet në fazën e ekzekutimit të vendimit penal.

46. Në lidhje me pyetjen e dytë të shtruar për njësim, Kolegji çmon të nevojshme të evidentojë fillimisht kompetencat e Zyrës së Gjendjes Gjyqësore referuar dispozitave të KPP-së dhe ligjit të posaçëm. Ashtu siç u trajtua më sipër, nenet 481-485 të KPP-së trajtojnë gjendjen gjyqësore. Neni 481 i KPP-së parashikon se pranë Ministrisë së Drejtësisë, në zyrën e regjistrit gjyqësor, depozitohen shkurtimet e vendimeve për personat e gjykuar penalisht. Gjykata e shkallës së parë dërgon në zyrën e regjistrit gjyqësor shkurtimin e vendimit të dënimit brenda 10 ditëve nga data që vendimi merr formë të prerë, kur ndaj tij nuk ushtrohet ankim dhe brenda 10 ditëve nga data e mbërritjes së akteve, kur ndaj vendimit është ushtuar ankim.

47. Neni 482 i KPP-së parashikon se cilat vendime regjistrohen në regjistrin gjyqësor, ndërsa neni 483 i Kodit rregullon heqjen e shënimeve në regjistrin e gjendjes gjyqësore⁵. Nga ana tjetër, neni 484 parashikon subjektet që kanë të drejtë të kërkojnë dhe marrin vërtetimin e gjendjes gjyqësore. Këto janë dispozitat procedurale të KPP-së që rregullojnë gjendjen gjyqësore dhe veprimtarinë e zyrës së gjendjes gjyqësore, për të cilën Kodi parashikon që krijohet dhe funksionon pranë Ministrisë së Drejtësisë.

⁵1. Shënimet në regjistër bëhen pas marrjes së njoftimit zyrtar të vdekjes së personit, të cilit i referohen kur ai bëhet tetëdhjetë vjeç.

2. Hiqen edhe shënimet lidhur me:

a) vendimet e revokuara për shkak të rishikimit ose të shfuqizimit të veprës penale;

b) vendimet e pafajësisë ose të pushimit kur kanë kaluar dhjetë vjet nga dita që vendimi ka marrë formë të prerë;

c) vendimet e dënimit për kundërvajtje kur është dhënë dënimi me gjobë, me kalimin e dhjetë vjetëve nga dita kur vendimi është ekzekutuar;

e) masat dhe vendimet e dënimit për kundërvajtje penale të kryera nga të miturit, kur ata arrijnë moshën 21 vjeç."

48. Gjithashtu, Zyra e Gjendjes Gjyqësore rregullohet dhe funksionon sipas një ligji të posaçëm që është ligji nr. 9614, datë 21.9.2006, "Për certifikatat elektronike të gjendjes gjyqësore". Ky ligj përcakton rregullat për administrimin e regjistrin të gjendjes gjyqësore nëpërmjet rrugës elektronike. Zyra e Gjendjes Gjyqësore funksionon në Ministrinë e Drejtësisë. Organizimi dhe struktura e saj miratohen nga ministri i Drejtësisë. Sipas nenit 3 të ligjit Zyra e Gjendjes Gjyqësore mban dhe përpunon të dhënat në regjistrin themeltar elektronik të gjendjes gjyqësore, në regjistrin elektronik të gjendjes gjyqësore, si dhe në regjistrin shkresor të gjendjes gjyqësore. Zyra e Gjendjes Gjyqësore është organi publik, i ngarkuar me ligj, që ka kompetencë mbajtjen dhe përpunimin e të dhënave në regjistrin themeltar elektronik të gjendjes gjyqësore, në regjistrin elektronik të gjendjes gjyqësore, si dhe në regjistrin shkresor të gjendjes gjyqësore.

49. Kompetencat e Zyrës së Gjendjes Gjyqësore janë të përcaktuara me ligjin e mësipërm. Neni 4 i ligjit përcakton se Zyra e Gjendjes Gjyqësore kryen përpunimin automatik të të dhënave në regjistrin themeltar elektronik dhe në regjistrin elektronik. Gjithashtu, zyra ka kompetencë të kryejë hedhjen e të dhënave, ruajtjen e tyre, kryerjen e veprimeve logjike mbi këto të dhëna, mbrojtjen nga ndryshimet, marrjen dhe shpërndarjen e tyre nëpërmjet niveleve të sigurisë, kryerjen e shënimeve dhe heqjen e tyre. Gjithashtu, referuar dispozitave në vijim të ligjit, neni 5 e vijues, rezulton se zyra ka kompetencë të administrojë regjistrin e gjendjes gjyqësore, të kryejë shpërndarjen e certifikatave elektronike dhe shkresore, dhënien e aksesit institucioneve kompetente dhe informacionit në lidhje me regjistrin e gjendjes gjyqësore.

50. Një prej kompetencave që ligji i ka përcaktuar Zyrës së Gjendjes Gjyqësore është përpunimi automatik i të dhënave. Në kuptim të ligjit ky përpunim përfshin operacionet e hedhjes së të dhënave në regjistrin themeltar elektronik vetëm nga punonjësi i autorizuar, duke garantuar ruajtjen e të dhënave, kryerjen e veprimeve logjike dhe/ose aritmetike mbi këto të dhëna, marrjen e tyre nga institucionet përkatëse, gjykata e prokuroria dhe kalimin e këtyre të dhënave në regjistrin elektronik. Gjithashtu, ligji i ngarkon Zyrës kompetencën e administrimit të regjistrin të gjendjes gjyqësore, i cili përbëhet nga regjistri shkresor i gjendjes gjyqësore, regjistri themeltar elektronik i gjendjes gjyqësore dhe regjistri elektronik i gjendjes gjyqësore.

51. Nga leximi dhe interpretimi i dispozitave të KPP-së dhe ligjit të posaçëm, arrihet në përfundimin se Zyra e Gjendjes Gjyqësore është organ i administratës publike, i krijuar dhe që funksionon në bazë të një ligji të posaçëm dhe që ka kompetencë mbajtjen dhe përpunimin e të dhënave në regjistrin themeltar elektronik të gjendjes gjyqësore, në regjistrin elektronik të gjendjes gjyqësore, si dhe në regjistrin shkresor të gjendjes gjyqësore. Tërësia e këtyre kompetencave që organi administrativ ushtron në bazë të ligjit mund të përbëjë shkak për lindje të mosmarrëveshjeve, në eventualitetin e ngritjes së pretendimeve në lidhje me këtë veprimtari. Në rast se individ i ka pretendime në lidhje me ushtrimin e këtyre kompetencave nga organi administrativ, Zyra e Gjendjes Gjyqësore, ai ka të drejtë t'i drejtohet me padë gjykatës administrative, duke kundërshtuar veprimtarinë e organit administrativ, në lidhje me mbajtjen apo përpunimin e të dhënave apo kompetencave të tjera që ligji i ngarkon Zyrës.

52. Gjukata kompetente për shqyrtimin e pretendimeve të ngritura në drejtim të veprimtarisë së organit publik, Zyrës së Gjendjes Gjyqësore, në lidhje me hedhjen e të dhënave në regjistrin, mbajtjen e tyre, heqjen e të dhënave, regjistrimin e vendimeve gjyqësore, si dhe përpunimin e këtyre të dhënave do të jetë gjykata administrative e shkallës së parë ku ka qendrën organi administrativ, veprimi administrativ i të cilit kundërshtohet. Një përfundim i tillë arrihet po të marrim në konsideratë që objekti i mosmarrëveshjes është pikërisht veprimtaria e organit administrativ, në kuadër të ushtrimit të kompetencave që i cakton ligji.

53. Në kushtet kur kryerja e veprimeve nga Zyra e Gjendjes Gjyqësore brenda sferës së kompetencave që i jep ligji; mbajtje dhe përpunim të dhënash është veprimtari tipike administrative edhe pretendimet eventuale në lidhje me këtë veprimtari i përkasin juridiksionit gjyqësor administrativ. Gjukata administrative e shkallës së parë do të shqyrtojë ligjshmërinë e veprimtarisë administrative të Zyrës së Gjendjes Gjyqësore, duke disponuar në lidhje me pretendimet eventuale të palës paditëse.

54. Kolegji vlerëson të theksojë se kur flasim për ushtrim të veprimtarisë administrative, në kuadër të kompetencave që i jep ligji, duhet mbajtur në konsideratë që këtu nuk përfshihet njohja e së drejtës për t'u konsideruar i rehabilituar, si e drejtë penale materiale. Nga tërësia e kompetencave që ligji i ngarkon Zyrës së Gjendjes Gjyqësore, kompetencat që u detajuan më sipër, konstatohet se njohja e së drejtës për t'u quajtur i rehabilituar nuk përfshihet në sferën e kompetencave ligjore që ligji i posaçëm dhe KPP-ja i ngarkon Zyrës së Gjendjes Gjyqësore. Kompetencat e Zyrës si hedhje të dhënash, përpunimi dhe ruajtja e tyre, kryerja e veprimeve logjike mbi këto të dhëna, mbrojtja nga ndryshimet, marrja, shpërndarja e tyre nëpërmjet niveleve të sigurisë, kryerjen dhe heqja e shënimeve nuk përfshijnë njohjen e së drejtës për t'u quajtur i rehabilituar. Ndërsa kundërshtimi i veprimtarisë administrative të organit administrativ dhe pretendimet eventuale mbi këtë veprimtari dhe mbi saktësinë e këtij informacioni i përkasin juridiksionit gjyqësor administrativ, konkretisht gjykatës administrative të shkallës së parë, të territorit të Zyrës së Gjendjes Gjyqësore, veprimtaria e së cilës kundërshtohet.

55. Në këtë linjë arsyetimi, në lidhje me pyetjen e dytë të shtruar për njësim, Kolegji vendos të mbahet ky qëndrim njëses:

II. Kompetenca e Zyrës së Gjendjes Gjyqësore për mbajtjen dhe përpunimin e të dhënave, për dhënien e informacionit apo për pretendimet eventuale mbi saktësinë e këtij informacioni që përmban regjistri i gjendjes gjyqësore i përket juridiksionit gjyqësor administrativ.

56. Në lidhje me pyetjen e tretë të shtruar për njësim, se, referuar pretendimeve të personit që pretendon se plotëson kriteret ligjore për të përfituar nga rehabilitimi, sipas nenit 69 të Kodit Penal, por nuk arrin të realizojë këtë të drejtë, për shkak të refuzimit të shfaqur nga Zyra e Gjendjes Gjyqësore, cila është gjykata kompetente për të shqyrtuar këto pretendime, Kolegji vlerëson se ajo që ndan juridiksionin është natyra dhe lënda e pretendimeve që ngre subjekti që lidhje me veprimtarinë e gjendjes gjyqësore. Kolegji çmon të theksojë se thelbi i pyetjes së tretë, të shtruar për njësim lidhet me faktin se cila është gjykata kompetente për të shqyrtuar kërkesën e palës që pretendon të drejtën e rehabilitimit, sipas nenit 69 të Kodit Penal, por kjo e drejtë i është refuzuar nga Zyra e Gjendjes Gjyqësore?

57. Kolegji vlerëson të nevojshëm rikonfirmimin e qëndrimit se kompetenca nuk është gjë tjetër veçse sasia e juridiksionit ose masa e juridiksionit që i është dhënë në ushtrimin e funksioneve të saj çdo gjykate. Ky Kolegj thekson se kompetenca lëndore përbën një nga parakushtet procedurale me qëllim që gjykata të marrë në shqyrtim themelin e pretendimeve dhe të prapësimeve të palëve. Mungesa e kompetencës lëndore për një forum gjyqësor bën që çdo veprimtari procedurale e kryer prej tij të konsiderohet nul. Shkelja e dispozitave që normojnë këtë lloj kompetence është e tillë që nuk mund të anashkalohet nga gjykata e shkallës së parë që shqyrton çështjen dhe as të vleftësohet nga shkallët më të larta të pushtetit gjyqësor, edhe sikur çështja të jetë zgjidhur drejtë (*shih vendimin nr. 917, datë 11.5.2017, të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë*).

58. Kompetenca lëndore është një parakusht procedural, i cili determinon konceptin e gjykatës së krijuar me ligj. “Gjykata e krijuar me ligj” është pjesë e parimit të procesit të rregullt ligjor të parashikuar edhe nga neni 6/1 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (në vijim “KEDNJ”). Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut në jurisprudencën e saj të konsoliduar ka trajtuar kuptimin e “gjykatës së krijuar me ligj” duke përcaktuar se në kuadër të procesit të rregullt ligjor gjykatat gjithmonë duhet të jenë të krijuara me ligj. Kjo shprehje pasqyron parimin e shtetit të së drejtës që është pjesë e pandarë e sistemit të mbrojtjes së të drejtave të njeriut parashikuar nga KEDNJ-ja dhe protokollet e saj.⁶ Një organ i pakrijuar me ligj, do të privohej nga legjitimiteti i kërkuar në një shoqëri demokratike për të dëgjuar ankesat e individëve.⁷

⁶ Gjykata Evropiane “Për të Drejtat e Njeriut dhe Liritë Themelore” *Jorgic k. Gjermanisë*, nr. aplikimi 74613/01, datë 12.7.2007, paragrafi i 64; *Richert kundër Polonisë*, nr. aplikimi 54809/07, datë 25.1.2012, paragrafi 41;

⁷ Gjykata Evropiane “Për të Drejtat e Njeriut dhe Liritë Themelore” *Lavents v Latvia*, nr. aplikimi 58422/00, datë 28.2.2003 paragrafi 114; *Gorgiladze kundër Gjeorgjisë*, nr. aplikimi 4313/04, datë 20.10.2009 paragrafi 67; *Kontalexis kundër Greqisë*, nr. aplikimi 59000/08, datë 21. 11. 2011, paragrafi 38.

59. Termi “ligj”, në kuptim të nenit 6/1 të KEDNJ-së, sipas jurisprudencës së Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (GJEDNJ), përfshin, në veçanti, jo vetëm legjislacionin që përcakton krijimin dhe funksionimin (kompetencën) e organeve gjyqësore por edhe çdo dispozitë ligjore të legjislacionit të brendshëm që, nëse shkelet, do ta shndërronte pjesëmarrjen e një ose më shumë gjyqtarëve në shqyrtimin e një çështje konkrete në një pjesëmarrje të paligjshme.⁸ Shprehja “e caktuar me ligj” përfshin bazën ligjore për ekzistencën e gjykatës, pajtueshmërinë e veprimtarisë së gjykatës me normat e veçanta që rregullojnë veprimtarinë e saj, si dhe përbërja (kompozimi) i gjykatës në çdo rast që ajo merr në shqyrtim.⁹

60. Doktrina dhe jurisprudenca kushtetuese evropiane, ndër vite, kanë përpunuar disa kriterë themelore, për të garantuar që shtetasi do të gjykohej nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme. Para së gjithash, gjykata duhet të jetë e krijuar me ligj, ku të jetë përcaktuar qartë kompetenca lëndore dhe tokësore e saj në shqyrtimin e çështjeve. Me fjalë të tjera, ligji për krijimin e gjykatës duhet t’i paraprijë shqyrtimit të çështjeve konkrete¹⁰ dhe ky është rregulli i përgjithshëm se si një gjykatë e zakonshme merr juridiksion dhe kompetencë për çështjet. Megjithatë në të drejtën pozitive procedurale penale në fuqi në Republikën e Shqipërisë nuk parashikohet në mënyrë eksplicite parimi i gjyqtarit natyral të çështjes, dispozitat ligjore në frymën e tyre, parimet kushtetuese dhe sidomos jurisprudenca e Gjykatës Kushtetuese ka pranuar se rendi juridik një ndër elementet kryesore të gjykatës së caktuar me ligj ka standardin e gjyqtarit natyral, standard¹¹ i cili është, nga ana tjetër, edhe e drejtë themelore e individit. Qëllimi i krijimit dhe mbrojtjes kushtetuese të kësaj figure shtetërore është te nevoja për të qenë tej çdo dyshimi dhe mundësie e paanshme përgjatë gjithë procesit gjyqësor. Nëpërmjet këtij parimi dhe kësaj figure ligjore të autoritetit shtetëror kompetent për të zgjidhur një mosmarrëveshje shteti i së drejtës siguron garantimin e mbrojtjes së të drejtave dhe lirive themelore të njeriut nëpërmjet një gjyqtari kompetent, të pavarur dhe të paanshëm.

61. Kjo do të thotë se në momentin kur çdo subjekt është bërë titullar i një procesi gjyqësor dhe përballë tij shteti ka caktuar një gjyqtar apo trupë gjykuese, që në kohën dhe momentin e caktimit ka marrë juridiksion dhe kompetencë, çdo lloj kompetence, në bazë dhe për zbatim të ligjit, ka garancinë e akteve të gjithëpushtetshme juridike se nuk do të ketë mundësi që ky gjyqtar apo trupë gjykuese të spostohet, ndryshohet (*translatio iudicii*) apo të shndërrohet më vonë *ex ante factum* në gjykatë/gjyqtar pa juridiksion ose jokompetent. Bëjnë përjashtim këtu rastet kur gjykata suprimohet dhe nuk ekziston më apo kur Kushtetuta, marrëveshja ndërkombëtare apo ligji me shumicë të cilësuar, për arsye objektive dhe reformuese të institucioneve të drejtësisë, urdhërojnë në mënyrë eksplicite nëpërmjet dispozitave tranzitore ndryshe (*shih vendimin njësuës nr. 00-2018-148, datë 4.4.2018 dhe nr. 23, datë 27.7.2021, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë*).

62. Qëndrimi i konsoliduar jo vetëm i Kolegjit Penal, por i Gjykatës së Lartë në tërësi, është që kompetenca lëndore e gjykatës përcaktohet nga natyra e mosmarrëveshjes, nga lënda e së drejtës që pretendohet dhe jo nga subjektet pjesëmarrës në gjykim. Fakti që një nga palët në mosmarrëveshje është organ i administratës publike nuk do të thotë që mosmarrëveshja që lind me këtë organ i përket automatikisht gjykatës administrative, kur në thelb e drejta që pretendon pala i përket një lënde të caktuar, civile ose penale.

63. Kolegji Civil ka mbajtur qëndrimin se kompetenca lëndore e një mosmarrëveshje i referohet objektit të gjykimit, natyrës së konfliktit që përmban ajo, pra lëndës së gjykimit dhe jo palëve ndërgjyqëse. Fakti që palë e paditur në këtë mosmarrëveshje është organ i administratës publike nuk kondicionon natyrën e mosmarrëveshjes dhe as përcakton kompetencën lëndore të gjykatës. Karakteristikat e subjektit që kryen cenimin, subjekt privat apo organ i administratës

⁸ Gjykata Evropiane “Për të Drejtat e Njeriut dhe Liritë Themelore” *Pandjikidzeand others kundër Gjeorgjisë*, nr. aplikimi 30323/02, datë 27.1.2010, paragrafi 104.

⁹ Gjykata Evropiane “Për të Drejtat e Njeriut dhe Liritë Themelore” *Posokhov k. Rusisë*, nr. aplikimi 63486/00, datë 4.6.2003, paragrafi 39; *Fatullayev k. Azerbajzhanit*, nr. aplikimi 40984/07, datë 4.10.2010, paragrafi 144.

¹⁰ Shiko vendimin nr. 31, datë 5.7.2011, të Gjykatës Kushtetuese.

¹¹ Shiko vendimin nr. 31, datë 5.7.2011, të Gjykatës Kushtetuese.

publike, nuk ndryshojnë natyrën e mosmarrëveshjes. Nëse do të përcaktohej kompetenca lëndore e gjykatës referuar palës së paditur, atëherë do të kishim një përcaktim artificial të kompetencës lëndore, duke bërë që ajo të vlerësohej si administrative sa herë që palë e paditur do të ishte një organ i administratës publike, pavarësisht natyrës civile të mosmarrëveshjes. Për rrjedhojë, Kolegji vlerëson se padia objekt gjykimi është në thelb një padi mohuese, ku pala paditëse kërkon nga pala e paditur pushimin e cenimit në të drejtën e tij të pronësisë. Kjo padi i përket lëndës të së drejtës civile pavarësisht natyrës që ka pala e paditur në këtë gjykim. (*shih vendimin e Kolegjit Civil nr. 00-2020- 627, datë 11.11.2020*)

64. Ashtu siç ka mbajtur qëndrim Kolegji Administrativ, për të përcaktuar natyrën e një mosmarrëveshje nuk mjafton që gjykatat të identifikojnë vetëm atë që shkruhet në pjesën hyrëse të kërkesëpadsisë apo, e thënë ndryshe, kërkimin *prima facie* të saj. Ato duhet të shqyrtojnë më tej faktet e çështjes dhe pretendimet e palëve. Vetëm pas analizimit me kujdes të kërtimeve të padisë, të së drejtës subjektive të pretenduar si të shkelur dhe të faktit të paligjshëm që pretendohet ta ketë shkelur këtë të drejtë subjektive, si dhe pas ballafaqimit të tyre me dispozitat e së drejtës objektive, gjykata mund të arrijë në një përfundim të saktë mbi natyrën e mosmarrëveshjes (*shih vendimin nr. 112, datë 8.6.2020, të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë*).

65. Përgatitja dhe gjykimi e zgjidhja e çështjes nuk mund të bazohet vetëm mbi atë që formalisht shkruhet në pjesën hyrëse të kërkesëpadsisë e që emërtohen “objekti i padisë” dhe “baza ligjore” e saj. Gjykata kur zgjidh mosmarrëveshjen merr në shqyrtim pretendimet e paditësit të cilat parashtrohen në kërkesëpadi, si dhe gjatë ushtrimit të të drejtave që rrjedhin nga procesi, duke mbajtur parasysh se konform neneve 5, 31, 154 e 185 të K.Pr.C. objekti i padisë dhe shkaku i saj nuk përmbledhen domosdoshmërisht vetëm në pjesën hyrëse të kërkesë padsisë. Gjykata ka detyrimin të vlerësojë dhe të marrë parasysh të gjithë përmbajtjen e padisë dhe të identifikojë kërkimet e paditësit, në mënyrë që të mund të japë një vendim për to. Pala paditëse ka të drejtë të ngrejë pretendime për mbrojtjen e të drejtave dhe interesave që i njeh Kushtetuta apo ligji, ndërsa gjykata, në zbatim të parimit *iura novit curia* (*gjykata e njeh ligjin*) analizon ligjërisht në mënyrë të pavarur këto pretendime, pa u lidhur me përcaktimin e palëve (*shih vendimin unifikues nr. 3, datë 29.3.2012, të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, §28*).

66. Qëndrimi i mësipërm është mbajtur në mënyrë të vazhdueshme dhe konsistente nga të tria Kolegjet e Gjykatës së Lartë, ku natyra dhe lënda e mosmarrëveshjes përcakton kompetencën lëndore të gjykatës. Interpretimi strikt i natyrës së mosmarrëveshjes duke iu referuar vetëm objektit të padisë apo kërimit dhe jo shkakut ligjor të saj, do të çonte në një përfundim jo të drejtë në lidhje me kompetencën lëndore të gjykatës që duhet të shqyrtojë mosmarrëveshjen. Në të njëjtën linjë arsytimi, Kolegji vlerëson se kur kërkuesi pretendon se ka të drejtë të përfitojë nga instituti i rehabilitimit, por Zyra e Gjendjes Gjyqësore nuk ia njeh këtë të drejtë, atëherë ai ka të drejtë t'i drejtohet gjykatës duke pretenduar njohjen e së drejtës së rehabilitimit sipas nenit 69 të Kodit Penal. Kjo gjykatë është gjykata e rrethit gjyqësor, konkretisht dhoma penale, pikërisht sepse natyra e së drejtës që pretendon dhe kërkon t'i njihet subjektit është e drejtë penale materiale, e drejta e të dënuarit për t'u konsideruar i rehabilituar kur përmbush kushtet që kërkon neni 69 i Kodit Penal.

67. Kolegji vlerëson se, në çështjen konkrete, natyra e mosmarrëveshjes nuk duhet parë në mënyrë të ngushtë, duke e konsideruar objektin e mosmarrëveshjes si padi me objekt detyrimin e organit administrativ të kryejë një veprim administrativ që refuzon ta kryejë për subjektin. Në thelb kërkuesi pretendon njohjen e një drejte materiale penale, të drejtën për rehabilitim dhe mosveprimi i organit administrativ lidhet pikërisht me faktin se subjekti nuk e ka të njohur të drejtën materiale, e cila nëse do të ishte e qartë dhe e njohur do ta detyronte organin, në këtë rast Zyrën e Gjendjes Gjyqësore, të vepronte dhe të lëshonte certifikatën e gjendjes gjyqësore me shënimin “i rehabilituar”, ashtu siç pretendon kërkuesi.

68. Për të identifikuar një mosmarrëveshje si administrative ose jo duhet që kumulativisht të plotësohen tri kushte, siç janë përpunuar nga praktika gjyqësore. Kriteret që gjykatat duhet të mbajnë parasysh nëse një mosmarrëveshje është apo jo e natyrës administrative kanë të bëjnë me:

a) njëra nga palët në mosmarrëveshje ka natyrën e organit të administratës publike, në kuptim të rregullimit ligjor në fuqi dhe, në kuadër të kryerjes së veprimtarisë të njohur nga ligji, ushtron pushtetin e tij diskrecional ndaj palës tjetër; b) veprimtaria e organit të administratës publike bazohet në një ligj të posaçëm të së drejtës publike dhe vetë marrëdhënia juridike që krijohet në mes palëve buron nga një ligj i së drejtës publike; c) kjo veprimtari e organit të administratës publike, që konkretizohet me nxjerrjen e aktit, duhet të veprojë në drejtim dhe të ketë si bazë interesin publik (*shih vendimin nr. 2, datë 10.3.2014, të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, §23*).

69. Në çështjen objekt gjykimi, njëkohësisht të shtruar për njësim prej Kolegjit, Kolegji vlerëson se nuk përmbushen në mënyrë kumulative kushtet e mësipërme, në mënyrë që mosmarrëveshja të përfshihet në lëndën e gjykimit administrativ. Kolegji vlerëson se pretendimi i kërkuarit për t'u njohur e drejta e rehabilitimit nuk është një çështje që i përket interesit publik, por dukshëm kanalizohet si interes privat i një shtetasi të dënuar për të përfutur nga e drejta e rehabilitimit, njohur nga neni 69 i Kodit Penal.

70. Pavarësisht se në pamje të parë duket sikur objekti i mosmarrëveshjes lidhet me mosveprimin e organit publik, Zyrën e Gjendjes Gjyqësore për të kryer një veprim administrativ, nga interpretimi dhe vlerësimi i drejtë i shkakut të kërimit, kërkuari në thelb kërkon t'i njihet e drejta për t'u konsideruar i rehabilituar, e drejtë penale materiale që rregullohet nga neni 69 i Kodit Penal. Kërkuari kërkon t'i njihet e drejta e rehabilitimit, sipas nenit 69 të Kodit Penal. Kërkuari nuk padit organin publik dhe as kërkon kryerjen e ndonjë veprimi administrativ prej tij, apo ndryshimin e një akti administrativ. Zyra e Gjendjes Gjyqësore në këtë gjykim paraqitet në cilësinë e personit të interesuar dhe jo palës së paditur, pikërisht se natyra e mosmarrëveshjes nuk lidhet drejtpërdrejt me mosveprimin e saj, por me njohjen në thelb të së drejtës materiale penale të parashikuar nga neni 69 i Kodit Penal, së drejtës për t'u rehabilituar.

71. Megjithatë, as cilësia procedurale e Zyrës së Gjendjes Gjyqësore si person i interesuar nuk është faktor determinant që përcakton natyrën e mosmarrëveshjes dhe për rrjedhojë kompetencën e gjykatës që do të shqyrtojë mosmarrëveshjen. Është natyra e së drejtës që pretendohet të njihet me anë të gjykimit ajo që përcakton thelbin, lëndën e mosmarrëveshjes dhe për rrjedhojë edhe kompetencën lëndore të gjykatës. Pavarësisht se kjo e drejtë njihet dhe shënohet në regjistrin përkatës nga Zyra e Gjendjes Gjyqësore që është organ i administratës publike, në rast se subjekti ka pretendime në lidhje me të drejtën e rehabilitimit atëherë ai duhet t'i drejtohet gjykatës penale, që është gjykata e krijuar me ligj për interpretimin e së drejtës penale materiale dhe për njohjen e një të drejte penale materiale, siç është e drejta e të dënuarit për t'u konsideruar i rehabilituar, sipas nenit 69 të Kodit Penal.

72. Instituti i rehabilitimit është në thelb një institut juridiko – penal dhe konflikti nuk ka lindur sepse kërkuari kërkon që të detyrohet organi publik që të kryejë një veprim administrativ i cili është refuzuar, duke pasqyruar në vërtetimin e gjendjes gjyqësore faktin e pretenduar prej tij, rehabilitimin apo pasqyrimin e shënimeve si i padënuar. Kërkuari Kujtim Delishi në rastin konkret kërkon njohjen e së drejtës së rehabilitimit, e drejtë penale materiale dhe konflikti ka lindur pikërisht për shkak të mosnjohjes së kësaj të drejte dhe jo për shkak të mosveprimit të organit publik.

73. Kolegji çmon të nevojshme të bëjë dallimin midis kundërshtimit të veprimtarisë administrative të Zyrës së Gjendjes Gjyqësore në lidhje me mbajtjen dhe përpunimin e të dhënave apo kompetencave të tjera që i ngarkon ligji dhe pretendimit të kërkuarit për njohjen e së drejtës për t'u konsideruar i rehabilituar, në kuptim të nenit 69 të Kodit Penal. Ndërsa e para përbën kundërshtim të veprimtarisë së organit administrativ dhe i përket juridiksionit gjyqësor administrativ, e dyta konsiston në pretendimin për njohjen e një të drejte penale materiale dhe i përket juridiksionit gjyqësor penal.

74. Kolegji shton se refuzimi i organit administrativ, konkretisht i Zyrës së Gjendjes Gjyqësore për të njohur të drejtën e kërkuarit për t'u rehabilituar, lidhet pikërisht me faktin se thelbi i së drejtës nuk është i qartë. Mosnjohja e kësaj të drejte nga zyra lidhet me përmbushjen e kushteve që kërkon dispozita, neni 69 i Kodit Penal, në thelb të tij, kushte që i referohen

ekzistencës të së drejtës së rehabilitimit të pretenduar nga kërkuesi, nëse atij i takon apo jo kjo e drejtë.

75. Në këtë linjë arsyetimi, Kolegji thekson se fakti që Zyra e Gjendjes Gjyqësore nuk vepron nuk do të thotë që gjithmonë mosmarrëveshja duhet të kanalizohet si mosveprim i organit publik, në ato raste kur mosveprimi lidhet pikërisht me mosekzistencën apo pamundësinë për të vërtetuar të drejtën materiale në thelb. Në rast se organi administrativ nuk vepron, pra nuk lëshon certifikatën e gjendjes gjyqësore me shënimin “i rehabilituar”, nuk do të thotë që ai nuk ka vepruar, organi e ka lëshuar aktin administrativ, por nuk e ka lëshuar me shënimin që vërteton të drejtën që pretendon kërkuesi. Kjo ndodh pikërisht sepse e drejta materiale që pretendon kërkuesi, “e drejta për t’u rehabilituar”, nuk është e njohur dhe kompetencën për të njohur një të drejtë të tillë, që lidhet drejtpërdrejtë me interpretimin e një instituti penal material si rehabilitimi, e ka gjykata penale e rrethit gjyqësor.

- Ligji dhe praktika gjyqësore e vendeve fqinje në lidhje me çështjen e shtruar për njësim:

76. Kolegji, në vijim, i referohet legjislacionit të vendeve fqinje dhe praktikës gjyqësore të tyre, për të parë mënyrën se si ligji i tyre e rregullon çështjen e mësipërme të shtruar për njësim prej Kolegjit në lidhje me gjykatën kompetente për shqyrtimin e kërkesës për rehabilitim:

77. Neni 683 i Kodit të Procedurës Penale të Republikës së Italisë përcakton se kompetencën për të shqyrtuar kërkesën e të dënuarit për të përfutur nga rehabilitimi e ka gjykata e ekzekutimit, e cila merr në shqyrtim kërkesën: *“1. Gjykata e ekzekutimit, me kërkesën e të interesuarit, vendos për rehabilitimin, edhe nëse ka të bëjë me dënime të dhëna nga gjyqtarë të posaçëm, kur ligji nuk parashikon ndryshe, si dhe shuarjen e dënimit plotësues në rastin e përmendur në nenin. 179, paragrafi i shtatë, i Kodit Penal. Ajo vendos edhe për revokimin e rehabilitimit, nëse nuk është urdhëruar me dënimin për një vepër tjetër (1).*

2. Kërkesa tregon elementet nga të cilat mund të konkludohet ekzistenca e kushteve të parashikuara në nenin 179 të Kodit Penal. Gjykata merr dokumentacionin e nevojshëm (2).

3. Nëse kërkesa refuzohet për mungesë të kushteve të sjelljes së mirë, ajo nuk mund të riparaqitet para se të kenë kaluar dy vjet nga dita në të cilën dispozita e refuzimit është bërë e përevokueshme.”

78. Sipas dispozitës së mësipërme, gjykata e ekzekutimit ose gjykata e mbikëqyrjes ka kompetencë të vendosë edhe në lidhje me revokimin e rehabilitimit, institut penal i parashikuar nga ligji penal italian. Sipas paragrafit të dytë të dispozitës, gjykata e ekzekutimit verifikon plotësimin e kushteve të rehabilitimit, të kërkuar nga dispozita penale materiale, neni 179 i Kodit Penal dhe vendos pasi ka marrë në vlerësim dokumentacionin e nevojshëm.

79. Ky qëndrim i ligjvënësit është interpretuar edhe me një sërë vendimesh të Seksionit Penal të Gjykatës së Kasacionit në Itali. Kompetenca për të disponuar për rehabilitimin i përket Gjykatës së Apelit, në referim të nenit 15, të ligjit 3 gusht 1988, nr. 327, dispozitë akoma në fuqi, duke qenë se neni 683 i K.Pr.Penale i atribuon gjykatës së ekzekutimit kompetencën për të vendosur për kërkesat për rehabilitimin, përveç rasteve kur ligji përcakton ndryshe. *(vendim i Seksionit Penal nr. 1 të Gjykatës së Kasacionit nr. 23941 datë 25.5.2004)*

80. Gjithashtu, me vendimin nr. 786/2003, Gjykata e Kasacionit ka mbajtur qëndrimin se kompetenca për të vendosur për rehabilitimin e të miturve i përket gjykatës së ekzekutimit dhe jo gjykatës së të miturve kur kërkuesi ka kaluar moshën 25 vjeç, referuar dispozitës që parashikon mbarimin e kompetencës të gjykatës për të mitur në drejtim të mbikëqyrjes me mbushjen e kësaj moshe nga kërkuesi, është një rregull i përgjithshëm mbylljeje, që nuk i nënshtrohet përjashtimeve thjesht për faktin se institucioni në fjalë ka disa veçori të ndryshme nga rehabilitimi i zakonshëm.

81. Neni 27/3 i Kushtetutës italiane parashikon se dënimi nuk mund të jetë çnjerëzor dhe synon rehabilitimin e të dënuarit. Për herë të parë Gjykata Kushtetuese italiane ka interpretuar nenin 27/3 të Kushtetutës në vendimin nr. 204/1974, të datës 27 qershor 1974. Në këtë vendim, Gjykata Kushtetuese është shprehur se në bazë të nenit 27(3) të Kushtetutës, rehabilitimi është qëllimi i çdo dënimi dhe e drejta e çdo të burgosuri. Si i tillë, duhet të ketë rishikim të dënimit, të kryer nga një gjyqtar në vend të një anëtarit të ekzekutivit, për të përcaktuar nëse, duke pasur parasysh kohën e dënimit të kryer, është arritur rehabilitimi. Gjykata gjithashtu thekson se, në

varësi të kushteve të përshtatshme, lirimi me kusht është thelbësor për arritjen e qëllimit të rehabilitimit. I njëjti përfundim është arritur edhe në lidhje me dënimin me burgim të përjetshëm në burgjet ushtarake nga gjykata, në vendimin nr. 192/1976, 14 korrik 1976, në lidhje me dy oficerë ushtarakë gjermanë që shërbenin të tillë dënime për krimet e kryera gjatë Luftës së Dytë Botërore.

82. Sipas legjislacionit francez, e drejta e rehabilitimit kërkon plotësimin e dy kushteve. Së pari, dënimi duhet të jetë ekzekutuar, parashkruar ose duhet të jetë dhënë falje dhe së dyti, rehabilitimi mund të kërkohej vetëm pas një periudhe të caktuar, të përcaktuar shprehimisht nga ligji.

83. Sipas ligjit francez parashikohen dy forma rehabilitimi të të dënuarit. I pari njihet si rehabilitimi ligjor, i cili bëhet automatikisht nëse plotësohen disa kushte të përcaktuara nga ligji, të cilat variojnë nëse i dënuari është person fizik apo juridik. Neni 133-12 i Kodit Penal parashikon: *“Çdo person i dënuar me një dënim penal, korrektues ose kundërvajtës mund të përfitojë njërën nga mënyrat e rehabilitimit automatik sipas kushteve të parashikuara në këtë seksion, ose rehabilitimin gjyqësor dhënë sipas kushteve të parashikuara nga Kodi i Procedurës Penale.”* Neni 133-13 i Kodit parashikon se rehabilitimi i jepet automatikisht personit fizik të dënuar që, pas përfundimit të dënimit, brenda afateve të mëposhtme, nuk është dënuar me një dënim të ri për dënim penal ose korrektues. Në varësi të llojit të dënimit të caktuar ndaj kërkuesit, ligji penal francez përcakton dhe afatet e rehabilitimit. Nga ana tjetër, neni 133-14 i Kodit parashikon kushtet e rehabilitimit ligjor për të dënuarin, person juridik. Neni 133-17 i Kodit parashikon se për efekt të zbatimit të rregullave të rehabilitimit, falja e dënimit është e barabartë me ekzekutimin e tij.

84. Rehabilitimi gjyqësor parashikohet nga nenet 782-799 të Kodit të Procedurës Penale franceze. Neni 782 parashikon parimin e përgjithshëm sipas të cilit: *“Kushdo që dënohet nga një gjykatë franceze me një dënim penal, korrektues ose kontravencional mund të rehabilitohet.”*

85. Gjithashtu ligji parashikon procedurën për paraqitjen e kërkesës për rehabilitim, si dhe organin kompetent që merr në shqyrtim kërkesën dhe disponon në lidhje me të. Neni 790 i K.Pr.Penale franceze parashikon se: *“Personi i dënuar ia dërgon kërkesën për rehabilitim prokurorit publik të vendbanimit të tij aktual ose, nëse jeton jashtë vendit, prokurorit publik të vendbanimit të tij të fundit në Francë ose në rast të kundërt, atij të vendit të dënimit.”* Prokurori publik merr informacion për vendet e ndryshme ku mund të ketë qëndruar personi i dënuar. Ai merr edhe mendimin e gjyqtarit të ekzekutimit (neni 791). Në lidhje me organin kompetent që ka të drejtë të disponojë për kërkesën për rehabilitim, ai përcaktohet nga neni 794 i K.Pr.Penale, sipas të cilit: *“Gjykata vendos në afat prej dy muajsh për konkluzionet e prokurorit publik, palës ose avokatit të tij të dëgjuar ose të thirrur në mënyrë të rregullt.”*

86. Procedura sipas ligjit francez mund të përmbledhet në këtë mënyrë: Prokurori publik investohet nga kërkuesi në lidhje me kërkesën për rehabilitim. Prokurori përpilon një dosje të cilën ia dërgon prokurorit të përgjithshëm së bashku me mendimin e tij. Së fundi, ky i fundit duhet të vërë në lëvizje gjykatën, dhomën e ekzekutimit. Gjykata do të marrë në konsideratë sjelljen e mirë të personit të dënuar, rëndësinë e fakteve në origjinën e dënimit etj. Në rast refuzimi të aplikimit, një aplikim i ri nuk mund të bëhet para skadimit të një periudhe dy-vjeçare, përveç nëse refuzimi i kërkesës së parë ka qenë motivuar nga pamjaftueshmëria e afateve të gjykimit. Në këtë rast, kërkesa mund të ripërsëritet sapo të kenë mbaruar këto afate.

87. Gjithashtu, po t'i referohemi ligjit të Kosovës që rregullon institutin e rehabilitimit dhe kompetencën e gjykatës për t'u shprehur në lidhje me këtë institut, përfundimi është i njëjtë. Neni 521 i K.Pr.Penale të Kosovës parashikon: *“Kur organi publik kompetent në lëmin e çështjeve gjyqësore nuk merr aktvendim mbi shlyerjen e dënimit, personi i dënuar mund të kërkojë të konstatohet se shlyerja e dënimit është bërë në bazë të ligjit.”*

2. Kur organi publik kompetent në lëmin e çështjeve gjyqësore nuk merr aktvendim sipas kërkesës së të dënuarit brenda tridhjetë (30) ditëve nga dita e marrjes së kërkesës, i dënuari mund të kërkojë që gjykata e cila në shkallë të parë ka marrë aktgjykimin të marrë aktvendim për shlyerje të dënimit.

3. Për këtë kërkesë vendos gjykata pasi të dëgjojë mendimin e prokurorit të shtetit kur procedura është filluar me kërkesë të tij.”

88. Duke iu rikthyer çështjes konkrete dhe rregullimit të ligjit shqiptar, Kolegji Penal vlerëson se pavarësisht se ligji procedural shqiptar nuk shprehet në lidhje me gjykatën kompetente për të marrë në shqyrtim kërkesën në lidhje me rehabilitimin e të dënuarit, sipas nenit 69 të Kodit Penal, kompetenca i përket gjykatës së rrethit gjyqësor, dhomës penale dhe konkretisht gjykatës që ka dhënë vendimin penal. Nëse është më shumë se një vendim penal i kryer nga i dënuari, për të cilin pretendohet rehabilitimi, gjykata kompetente do të jetë gjykata penale që ka dhënë vendimin e fundit gjyqësor. Një përfundim i tillë arrihet po të marrim në konsideratë funksionin që ka kjo gjykatë në kuadër të shqyrtimit të kërkesës për rehabilitim. Gjykata do të verifikojë kur ka përfunduar vuajtja e dënimit të dhënë, kalimin e afatit kohor që përcakton dispozita, si dhe moskryerjen e një veprë tjetër penale nga i dënuari, kushte që, ashtu siç do të trajtohet në vijim, janë kumulative.

89. Gjithashtu, Kolegji e përjashton mundësinë që gjykata kompetente të jetë gjykata e ekzekutimit, sipas nenit 470 e vijues të K.Pr.Penale që e parashikon shprehimisht kompetencën e gjykatës së ekzekutimit: *“Gjykata e vendit të ekzekutimit është kompetente për shqyrtimin e kërkesave dhe pretendimeve që lidhen me ekzekutimin e tij.”*, pasi siç u argumentua më sipër pretendimi për rehabilitim nuk i përket fazës së ekzekutimit të vendimit gjyqësor.

90. Në përfundim të këtij arsytimi, Kolegji vlerëson se thelbi dhe lënda e mosmarrëveshjes përcaktojnë natyrën e mosmarrëveshjes dhe rrjedhimisht përcaktojnë edhe kompetencën lëndore të gjykatës që do të shqyrtojë pretendimet e kërkuarit me objekt të drejtën e tij për t’u konsideruar i rehabilituar edhe në ato raste kur Zyra e Gjendjes Gjyqësore ia refuzon këtë të drejtë. Për këto arsye, Kolegji vlerëson se përgjigjja e pyetjes së tretë është:

III. Kur një person pretendon se plotëson kriteret ligjore për të përfituar nga rehabilitimi, sipas nenit 69 të Kodit Penal, por nuk arrin të realizojë këtë të drejtë për shkak të refuzimit të shfaqur nga Zyra e Gjendjes Gjyqësore, gjykata kompetente që vendos për zgjidhjen e kësaj mosmarrëveshjeje do të jetë gjykata penale e rrethit gjyqësor që ka dhënë vendimin penal ndaj kërkuarit që pretendon rehabilitimin. Nëse ndaj kërkuarit është dhënë më shumë se një vendim gjyqësor, gjykata kompetente do të jetë gjykata që ka dhënë vendimin e fundit gjyqësor.

91. Si trajtoi çështjen e kompetencën lëndore të gjykatës që shqyrton kërkesat e palëve dhe pretendimet në lidhje me të drejtën e rehabilitimit, Kolegji ndalet në çështjet katër dhe pesë që lidhen me trajtimin në thelb të këtij instituti penal material, të parashikuar nga neni 69 i Kodit Penal.

92. Një nga qëllimet e dënimit penal është rehabilitimi i të dënuarit, pra edukimi i tij në shoqëri që ai të mos përfshihet më në veprimtari të kundërligjshme, të jetë një qytetar i denjë dhe të përfshihet në të gjitha funksionet në shoqëri. Neni 5/3 i K.Pr.Penale parashikon: *“Të dënuarve me burgim u sigurohet trajtimi njerëzor dhe rehabilitimi moral.”* Krahas rehabilitimit moral subjektit i lind e drejta të përfitojë edhe nga rehabilitimi ligjor, domethënë e drejta të figurojë i padënuar në certifikatën e gjendjes gjyqësore.

93. Instituti i rehabilitimit është një nga mekanizmat ligjorë, njëkohësisht një e drejtë themelore që garanton dinjitetin e njeriut; si një nga bazat mbi të cilat është themeluar Kushtetuta. Qëllimi i rehabilitimit është mbrojtja e personalitetit dhe dinjitetit të të dënuarve, të kufizuara për shkak të vendimeve gjyqësore të dënimit për kryerjen e veprave penale, duke i risocializuar ata në përditshmërinë normale të jetës.

94. Kjo e drejtë natyrore e njeriut, mund të kufizohet vetëm për interesa publike, tepër të rëndësishme, siç do të ishte siguria e shoqërisë, por kurrësi nuk mund të mohohet vetë thelbi i saj. Çdo njeri, përfshirë edhe personat e dënuar penalisht, ka të drejtë të jetojë me dinjitet. Kështu, kufizimi i së drejtës për të jetuar me dinjitet nuk mund të bëhet nëse nuk është e nevojshme, e domosdoshme për arritjen e qëllimit për interesat publike dhe kufizimi nuk mund të zgjasë për gjatë gjithë jetës. Instituti i rehabilitimit parashikohet në nenin 69 të Kodit Penal të Republikës së Shqipërisë. Instituti i rehabilitimit, në të drejtën penale shqiptare, mbështetet në

parimin se çdo qenie njerëzore vazhdimisht evoluon, vetëkorrigjohet dhe ndryshon, si në marrëdhëniet me njerëzit e tjerë, por edhe në lidhje me shoqërinë dhe institucionet e saj. Personi i rehabilituar quhet i padënuar, sikur dënimi të mos ketë ekzistuar asnjëherë dhe ai gëzon të gjitha të drejtat e kufizuara më parë, përveç kur ligji shprehet ndryshe.

95. Dënimi i autorëve ndikon në statusin juridik të tyre, duke sjellë pasoja për të dënuarit. Pasojat janë të shumta dhe të natyrave të ndryshme si morale, juridike, ekonomike, sociale etj. Këtu mund të përmendet edhe konsiderimi si përsëritës, në rast se personi kryen vepër tjetër penale pas rehabilitimit. Filozofia e rehabilitimit të personave të dënuar bazohet në të drejtën që këta persona kanë që shoqëria të falë dhe të harrojë veprat penale të kryera prej tyre në të shkuarën, duke i konsideruar “të padënuar”. Funksionet e rehabilitimit kanë të bëjë me riaftësimin shoqëror të të dënuarit, duke hequr ato pengesa në jetë që kanë të bëjnë edhe me marrëdhëniet e punës pas çdo pasoje të dhënë me dënimin kryesor apo dënimin plotësues dhe me shuarjen e fenomenit kriminologjik të recidivizmit. Për rrjedhojë, instituti i rehabilitimit e motivon të dënuarin që pasi të kryejë dënimin, të silltet mirë, në mënyrë që sa më shpejtë t’i hiqen kufizimet e të drejtave për shkak të dënimit dhe të fitojë statusin e barabartë me të tjerët në shoqëri.

96. Rehabilitimi presupozon që dënimi kryesor është vuajtur ose shlyer, duke eliminuar pasojat e ardhura prej tij dhe duke i kthyer të dënuarit kapacitetin juridik që ka humbur për shkak të dënimit të dhënë ndaj tij. Duhet mbajtur në konsideratë, gjithashtu, që rehabilitimi nuk ka fuqi prapavepruese, pasi ai vepron vetëm për të ardhmen, për shembull duke mos pasur efekt për cilësimin e të dënuarit si përsëritës nëse ai kryen një vepër tjetër penale. Rehabilitimi pushon çdo efekt penal të dënimit kryesor. Termi “efekte të tjera penale” është interpretuar nga jurisprudenca në kuptimin e gjerë, si gjithëpërfshirës i të gjitha efekteve, qoftë edhe të natyrës civile apo administrative, që rrjedhin nga dënimi dhe që kanë qenë të afta për të zvogëluar aftësinë juridike të shkelësit.

97. Pasoja kryesore e rehabilitimit është aftësia e të dënuarit që të riintegrohet në shoqëri, duke u kthyer në të njëjtat kushte dhe pozicion që ishte para se ndaj tij të caktohej dënimi penal. Ky institut karakterizohet nga një funksion shpërblyes dhe promovues, pasi lidhet me shlyerjen me sukses të dënimit kryesor dhe me sjelljen e mirë të demonstruar për një periudhë të caktuar kohore nga i dënuari.

- *E drejta për rehabilitimin e të dënuarit në këndvështrimin e praktikës së GJEDNJ-së.*

98. Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (në vijim “GJEDNJ”) në jurisprudencën e saj ka mbajtur qëndrimin se të drejtat e të dënuarve me burgim shihen në dritën e parimit të rehabilitimit, që nënkupton riintegrimin në shoqëri të një personi të dënuar (*shih Murray kundër Holandës [GC], 2016, §101*). Megjithatë, ajo ka theksuar se ndëshkimi mbetet një nga funksionet kryesore të dënimit me burgim dhe qëllimi kryesor i dënimit me burgim është të mbrohet shoqëria, duke parandaluar shkelësin e ligjit të kryejë një dëm tjetër (*Mastromatteo k. Italisë [GC], 2002, §72*). Në të njëjtën kohë, GJEDNJ-ja ka njohur qëllimin e ligjshëm të politikave të riintegritimit social të personave të dënuar me burgim.

99. Rehabilitimi është referuar gjithashtu në një dritë pozitive nga GJEDNJ-ja. Me kalimin e kohës, parimi ka fituar rëndësi në praktikën gjyqësore të Gjykatës, në bazë të dispozitave të ndryshme të Konventës. Kufijtë e rehabilitimit janë përcaktuar gradualisht në praktikën gjyqësore të GJEDNJ-së. Sipas GJEDNJ-së, Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut (në vijim “Konventa”) nuk garanton të drejtën për rehabilitim, si e tillë. Megjithatë, Gjykata ka deklaruar shprehimisht, se: “theksi mbi rehabilitimin dhe riintegrimin është bërë një “faktor i detyrueshëm”

që shtetet anëtare duhet ta marrin parasysh kur hartojnë politikat e tyre penale”.¹² Kohët e fundit, GJEDNJ-ja për herë të parë, tregoi se rehabilitimi është një “detyrim pozitiv” nga ana e shtetit.¹³

100. E drejta për rehabilitim, pra fshirja e dënimit të personit nga të dhënat personale të tij është trajtuar në jurisprudencën e GJEDNJ-së edhe në kuptim të së drejtës për t’u harruar. Në çështjen M.M. kundër Mbretërisë së Bashkuar, Gjykata Evropiane e ka konsideruar shkelje të nenit 8 të Konventës, pra së drejtës për jetë private dhe familjare, pamundësinë e një individi për të përfituar fshirje të dënimeve të tij të mëparshme nga rekordet e tij policore, me kalimin e një periudhe të caktuar kohe. (*shih M.M. k. Mbretërisë së Bashkuar*)

101. Në M.M. kundër Mbretërisë së Bashkuar, 2012 (§§187-207), GJEDNJ-ja arriti në përfundimin se regjistrimi përjetësisht i një dënimi në regjistrat e policisë, përbën shkelje të nenit 8 të Konventës. Gjykata mori në konsideratë faktin se dënimi i dhënë ndaj një individi në të kaluarën, me kalimin e kohës bëhet pjesë integrale e jetës së tij private, e cila duhet të respektohet. Edhe pse të dhënat për rekordet penale janë në një kuptim, informacion i lidhur me interesin publik, ruajtja e tij sistematike në dosjet qendrore nënkupton që ky informacion të bëhet publik pas një farë kohe, atëherë kur çdokush, përveç subjektit të të dhënave, e ka harruar këtë incident. Gjykata konkludoi se ishte shqetësues fakti që kriteret për të lejuar fshirjen e këtyre të dhënave ishin shumë strikte dhe kërkesa për fshirje pranohej vetëm në raste përjashtimore. (*ibid.*, §202)

102. Sipas GJEDNJ-së, dënimi mbetet një nga qëllimet e burgimit, por theksi në politikën penale evropiane tani është zhvendosur drejt qëllimit të saj rehabilitues. Tani ekziston një mbështetje e qartë në të drejtën evropiane dhe ndërkombëtare për parimin që të gjithë të burgosurve, përfshirë ata që vuajnë dënimin e përjetshëm, duhet t’u ofrohet mundësia e rehabilitimit dhe perspektiva e lirimit nëse ai rehabilitim arrihet. (*shih Vinter dhe të tjerë kundër Mbretërisë së Bashkuar* (parag. 114–115).

103. GJEDNJ e ka trajtuar rehabilitimin të lidhur me respektimin e dinjitetit njerëzor, i cili përfaqëson, siç ka thënë shpesh GJEDNJ, vetë thelbin e sistemit të Konventës. (*Shih Vinter dhe të tjerë kundër Mbretërisë së Bashkuar*, *Pretty kundër Mbretërisë së Bashkuar*.) GJEDNJ-ja ndjek kështu Gjykatën Kushtetuese Federale Gjermane, e cila ka deklaruar se do të ishte e papajtueshme me të drejtën për dinjitet njerëzor të parashikuar në Kushtetutë që shteti t’i privojë me forcë lirinë një individi pa i dhënë së paku mundësinë atij individi për të rifituar lirinë e tij një ditë. Prandaj është detyrë e autoriteteve të burgut të përpiqen drejt rehabilitimit të të gjithë të burgosurve (të përjetshëm) dhe se rehabilitimi është një kërkesë kushtetuese për çdo shoqëri që pranon dinjitetin njerëzor si qendër të saj. (*Çështja për të burgosurit e luftës* 72 BVerfGE 105 (1986).

104. Gjithashtu, GJEDNJ ka mbajtur qëndrimin se, ndërsa një shtet ka marzhin e vet të vlerësimit për mbledhjen dhe ruajtjen e të dhënave, është e rëndësishme që të ketë mekanizma mbrojtës që lejojnë fshirjen e këtyre të dhënave personale kur mbajtja e tyre e mëtejshme bëhet jopropocionale. (*Catt kundër Mbretërisë së Bashkuar*, 2019, §119; *Gaughran kundër Mbretërisë së Bashkuar*, 2020, §94.) Mungesa e masave mbrojtëse efektive për fshirjen e të dhënave personale të cilat nuk janë më relevante referuar qëllimit të ruajtjes së tyre është veçanërisht shqetësuese në rastin e kategorive të veçanta të të dhënave të ndjeshme për të cilat ekziston një nivel më i lartë mbrojtjeje. (*Catt kundër Mbretërisë së Bashkuar*, 2019, §112).

105. Më sipër u pasqyrua një pjesë e jurisprudencës së gjerë të GJEDNJ-së, e cila e ka trajtuar institutin e rehabilitimit, në kuptim të fshirjes së të dhënave që pasqyrojnë dënimet e mëparshme të personit në kuadër të së drejtës për jetë private dhe familjare, parashikuar nga neni 8 i Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut.

¹² Shih Khoroshenko kundër Rusisë, 30 qershor 2015, parag. 121. Ai e bën këtë, duke iu referuar rasteve të Vinter dhe të tjerë kundër Mbretërisë së Bashkuar (paragrafët 11–116) dhe Harakchiev dhe Tolumov kundër Bullgarisë (paragrafët 243–246), duke nënkuptuar kështu se rehabilitimi dhe risocializimi janë bërë një faktor i detyrueshëm gjatë gjithë kohës.

¹³ *Murray v. The Netherlands*, 26 April 2016, parag. 104.

106. Ligji shqiptar parashikon se dënimet penale të personave pasqyrohen në regjistrin e gjendjes gjyqësore. Në bazë të këtij regjistri del certifikata e gjendjes gjyqësore, që pasqyron nëse personi figuron apo jo i dënuar. Neni 481/1 i K.Pr.Penale parashikon: *“Pranë Ministrisë së Drejtësisë, në zyrën e regjistrit gjyqësor, depozitohen shkurtimet e vendimeve për personat e gjykuar penalisht.”* Megjithatë, pasqyrimi i të dhënave në lidhje me dënimet penale të dhëna ndaj subjekteve nuk qëndron në një kohë të pakufizuar, pikërisht sepse ligji penal material parashikon institutin e rehabilitimit të të dënuarit.

107. E drejta për t’u rehabilituar rregullohet nga ligji penal material, neni 69 i Kodit Penal që parashikon: *“Quben të padënuar:*

a) *ata që janë dënuar me burgim për një kohë gjer në gjashtë muaj ose me çdo dënim tjetër më të lehtë dhe që gjatë dy vjetëve nga dita e vuajtjes së dënimit nuk kanë kryer veprë tjetër penale;*

b) *ata që janë dënuar me burgim për një kohë nga gjashtë muaj gjer në pesë vjet dhe që gjatë pesë vjetëve nga dita e vuajtjes së dënimit nuk kanë kryer veprë tjetër penale;*

c) *ata që janë dënuar me burgim për një kohë nga pesë gjer në dhjetë vjet dhe që gjatë shtatë vjetëve nga dita e vuajtjes së dënimit nuk kanë kryer veprë tjetër penale;*

ç) *ata që janë dënuar me burgim për një kohë nga dhjetë gjer në njëzet e pesë vjet dhe që gjatë dhjetë vjetëve nga dita e vuajtjes së dënimit nuk kanë kryer veprë tjetër penale.”*

108. Në kuptim të ligjit me përmbushjen e kushteve që parashikon neni 69 i Kodit Penal, i dënuari ka të drejtë të konsiderohet i rehabilituar, pra të konsiderohet i padënuar. Në përgjigje të pyetjes së katërt të shtruar për njësim; *“Si ndikon kryerja e një veprë tjetër penale gjatë kohës që nuk është plotësuar afati i rehabilitimit të të dënuarit sipas nenit 69 të Kodit Penal?”*, Kolegji çmon të marrë në analizë cilat janë kushtet që kërkon dispozita penale materiale në mënyrë që subjektit t’i lindë e drejta për t’u rehabilituar.

109. Së pari, ligji përcakton se në mënyrë që subjekti të quhet i padënuar duhet të jetë dënuar me një dënim me burgim, i cili mund të jetë një dënim sipas masës që përcakton ligji penal, konkretisht neni 32 i Kodit Penal, që parashikon: *“Dënimi me burgim për krimet jepet për një kohë nga pesë ditë deri në tridhjetë e pesë vjet.*

Për kundërvajtje penale dënimi me burgim jepet për një kohë nga pesë ditë deri në dy vjet.”

110. Ndaj të dënuarit mund të jetë caktuar një dënim me burgim, por ligji parashikon mundësinë që edhe dënimi me burgim të pezullohet dhe ndaj të dënuarit të caktohet një dënim alternativ. Mënyra e ekzekutimit të dënimit penal ka rëndësi për efekt të llogaritjes së momentit procedural të shlyerjes së dënimit dhe afatit të rehabilitimit që përcakton neni 69 i Kodit Penal.

111. Së dyti, ligji kërkon kalimin e një afati të caktuar kohor. Ky afat përcaktohet dhe kushtëzohet nga masa e dënimit me burgim të dhënë ndaj subjektit, në bazë të parimit se sa më i rëndë dënimi aq më i gjatë është afati që kërkohet të kalojë për efekt të rehabilitimit të të dënuarit. Një parashikim i tillë është logjik konform politikës penale dhe kuptimit që ka instituti i rehabilitimit. Në kushtet kur dënimi caktohet në kuadër të parimit të individualizimit të dënimit, parashikuar nga neni 47 i Kodit Penal, në caktimin e tij merret në konsideratë rrezikshmëria shoqërore e të pandehurit, e veprës penale, shkalla e fajit, rrethanat lehtësuese dhe rënduese¹⁴. Në këtë kuptim, dënimi i caktuar ndaj të pandehurit reflekton drejtpërdrejtë rrezikshmërinë e tij shoqërore dhe të veprës penale të kryer.

112. Është e kuptueshme që sa më i rëndë të jetë dënimi i caktuar ndaj të dënuarit, aq më e gjatë duhet të jetë koha që ai të rehabilitohet. Rehabilitimi i tij në kuptim të riedukimit psikologjik e social, riintegrimi në shoqëri, bërjes së tij një person i denjë, i cili të mos shkelë më ligjin pasqyrohet edhe në rehabilitimin ligjor të tij, pra në fshirjen e dënimit penal nga regjistri i gjendjes gjyqësore. Një parashikim i tillë ligjor, i njohur nga çdo legjislacion ligjor, lidhet me të drejtën e çdo personi për t’u rehabilituar, e cila përbën dhe thelbin dhe qëllimin kryesor të dënimit penal në një shtet demokratik. Rehabilitimi moral, psikik, social i të dënuarit do të

¹⁴ Neni 47 i Kodit Penal parashikon: *“Në caktimin e dënimit ndaj personit ajo merr parasysh rrezikshmërinë e veprës penale, të autorit të saj, shkallën e fajit, si dhe rrethanat lehtësuese dhe rënduese.”*

humbiste qëllimin e tij nëse nuk do të gjente pasqyrim edhe në aktet zyrtare që regjistronë këto të dhëna për subjektin, të dhëna që sipas jurisprudencës së GJEDNJ-së përbëjnë të dhëna personale që gëzojnë mbrojtje nga Konventa.

113. Në vijim të këtij arsyetimi, ligji kërkon kalimin e një afati kohor të caktuar në mënyrë që subjekti të konsiderohet i padënuar, afat kohor që përcaktohet dhe kushtëzohet nga masa e dënimit me burgim të caktuar me vendim gjykate. Çështje që vlen për t'u nënvijëzuar është fakti që dënimi që do të merret në konsideratë për llogaritjen e afatit të rehabilitimit është masa e dënimit përfundimtar me burgim, pavarësisht llojit të dënimit që mund të ketë caktuar gjykata. Fakti që gjykata mund të disponojë me një dënim alternativ sipas llojeve të alternativave të dënimit me burgim të parashikuar nga neni 58 e vijues i Kodit Penal nuk kushtëzon afatin e rehabilitimit, i cili përcaktohet referuar dënimit kryesor me burgim, por kushtëzon, ashtu siç do të sqarohet në vijim, momentin procedural kur do të fillojë të llogaritet ky afat.

114. Dënimi me burgim i caktuar ndaj kërkuesit do të merret në konsideratë për llogaritjen e afatit për efekt rehabilitimi, pavarësisht nëse gjykata ka pezulluar ekzekutimin e dënimit me burgim dhe ka caktuar si mënyrë ekzekutimi dënimi një nga dënimet alternative të parashikuara nga ligji penal. Ky përfundim arrihet po të merret në konsideratë se alternativat e dënimit me burgim janë mënyra ekzekutimi të dënimit me burgim, të cilat caktohen nga gjykata ajo kur vlerëson se plotësohen kushtet specifike që kërkon dispozita konkrete për atë lloj dënimi alternativ.

115. I njëjti përfundim arrihet edhe nëse i dënuari përfiton nga lirimi me kusht sipas nenit 64 të Kodit Penal. Dënimi me burgim i caktuar ndaj tij do të merret në konsideratë për efekt të llogaritjes së afatit që kërkon ligji për rehabilitimin e të dënuarit.

116. Nga ana tjetër, mënyra e vuajtjes së dënimit me burgim, fakti nëse ndaj të dënuarit është caktuar një dënim alternativ do të merret në konsideratë në lidhje me faktin se kur do të fillojë të llogaritet afati i rehabilitimit i parashikuar nga neni 69 i Kodit Penal. Ky afat do të fillojë, në parim, në momentin që i dënuari përmbush të gjitha detyrimet ndaj shtetit në lidhje me dënimin penal të caktuar ndaj tij. Ky afat fillon nga momenti i shlyerjes përfundimisht të dënimit nga i dënuari. Nëse ndaj të dënuarit është caktuar dënim alternativ, pezullimi i dënimit me burgim dhe vënia në provë, parashikuar nga neni 59 i Kodit Penal, afati i rehabilitimit i kërkuar nga dispozita do të fillojë kur i dënuari ka përmbushur të gjitha detyrimet e caktuara nga gjykata në lidhje me vendosjen në provë, në përfundim të afatit të provës.

117. Përjashtim bën dënimi alternativ i parashikuar nga neni 63 i Kodit Penal. Në rastin e nenit 63 të Kodit Penal, gjykata cakton dënim me burgim deri në një vit dhe pezullon ekzekutimin e tij duke e zëvendësuar me detyrimin që i dënuari të përmbushë një punë në interes publik. Në këtë rast është vet dispozita ligjore që parashikon që dënimi të konsiderohet i paqenë. Në këtë rast, ligjvënësi parashikon qenien i padënuar/i rehabilituar nga i dënuari që në momentin e përfundimit të dënimit prej tij.

118. Rast tjetër është parashikimi i neneve 406/a dhe 406/b të K.Pr.Penale që parashikojnë miratimin e urdhrit penal nga gjykata. Sipas këtyre dispozitave, në rast se vepra penale e kryer është kundërvajtje penale për të cilën prokurori çmon dhe gjykata miraton që nuk duhet caktuar dënim me burgim por me gjobë, gjykata merr vendim për miratimin e urdhrit penal. Ligji parashikon se në këtë rast, dënimi i dhënë nuk shënohet në vërtetimin e gjendjes gjyqësore, përveç rastit kur i dënuari është përsëritës.

119. Kolegji vlerëson se rastet e mësipërme janë parashikime të posaçme të ligjit penal, i cili në dënime të konsideruara të dhëna për subjekte me rrezikshmëri të vogël shoqërore, e parashikon shprehimisht rehabilitimin e të dënuarit që në përfundimin e ekzekutimit të dënimit (neni 63 i Kodit Penal) ose që me dhënien e vendimit penal nga gjykata (neni 406/a dhe 406/b të K.Pr.Penale). Në të gjitha rastet e tjera, për rehabilitimin do t'i referohemi dispozitës së përgjithshme materiale penale, që është neni 69 i Kodit Penal.

120. Kolegji vlerëson se, në parim, për të konsideruar të përfunduar ekzekutimin e vendimit penal, gjykata do t'i referohet dispozitave të ligjit nr. 79/2020, "Për ekzekutimin e vendimeve

penale”, që përcakton mënyrën e ekzekutimit të secilit vendim penal dhe momentin kur dënimi konsiderohet i kryer për efekt të ligjit. Ky do të jetë edhe momenti procedural nga i cili do të fillojë të llogaritet afati që parashikon neni 69 i Kodit Penal, për efekt të rehabilitimit.

121. Në konkluzion, kushti i dytë që kërkon dispozita është caktimi me vendim gjykatë të formës së prerë i një dënimi me burgim, pavarësisht mënyrës së ekzekutimit të këtij vendimi. Momenti kur do të fillojë të llogaritet afati që kërkon ligji për rehabilitimin është momenti kur i dënuari përfundon të gjitha detyrimet që ka ndaj shtetit, të caktuar me vendimin penal, pavarësisht se cila është mënyra e ekzekutimit të këtij vendimi penal.

122. Së treti, ligji kërkon që gjatë afatit që kërkon dispozita, në përmbushje të së cilit të dënuarit i lind e drejta të përfitojë nga rehabilitimi, pra të quhet i padënuar, i dënuari të mos kryejë veprë tjetër penale. Një parashikim i tillë është logjik dhe përputhet me kuptimin që ka rehabilitimi, i cili ka të bëjë me riintegrimin e të dënuarit në shoqëri; për shkak të vuajtjes së dënimit penal i dënuari është rehabilituar në kuptimin social, moral, psikik, rehabilitim që do të pasqyrohet dhe në të drejtën e tij për rehabilitim ligjor, pra të drejtën për të rezultuar i padënuar në certifikatën e gjendjes gjyqësore.

123. I dënuari do të konsiderohet se ka kryer veprë tjetër penale në rast se fajësia e tij për kryerjen e veprës penale vërtetohet me vendim gjyqësor të formës së prerë. Vetëm në rast se në ngarkim të të dënuarit ka një vendim gjyqësor të formës së prerë që provon qenien e tij fajtor për kryerjen e një veprë penale, atëherë për efekt të nenit 69 të Kodit Penal, konsiderohet i përmbushur kushti ndalues që i dënuari të përfitojë nga e drejta për t’u konsideruar i rehabilituar. Në rast se vendimi gjyqësor me të cilin i dënuari është dënuar për veprën tjetër penale nuk është i formës së prerë, atëherë nuk konsiderohet i vërtetuar kushti ndalues për efekt të përfitimit nga e drejta e rehabilitimit.

124. Për të përcaktuar vendimin e formës së prerë, i referohemi nenit 462/3 të K.Pr.Penale që parashikon: “Janë vendime të formës së prerë:

a) vendimi i gjykatës së shkallës së parë kur nuk ankimohet nga palët brenda afatit ligjor, kur është i paankimueshëm ose kur nuk pranohet ankimi për shkaqet e parashikuara nga neni 420 i këtij Kodi. Në çështjet me bashkëtepandehur, vendimi merr formë të prerë për të pandehurin që nuk ka bërë ankim, pavarësisht ankimit të bashkëtepandehurve të tjerë, me kusht që prokurori të mos ketë bërë ankim. Kur prokurori nuk ka ushtruar ankim dhe çështja shqyrtohet mbi bazën e ankimit të bashkëtepandehurve të tjerë, për të pandehurin që nuk ka ushtruar ankim në një gjykim me bashkëtepandehur, vendimi merr formë të prerë pavarësisht ankimit të ushtruar nga bashkëtepandehurit e tjerë;

b) vendimi i gjykatës së apelit kur zgjidh përfundimisht çështjen, sipas shkronjave “a”, “b” dhe “c”, të pikës 1, të nenit 428, të këtij Kodi;

c) vendimi i Gjykatës së Lartë në rastet e ekstradimit dhe transferimit të personave të dënuar.”

125. Kryerja e një veprë penale brenda afatit në të cilin është duke ecur afati i rehabilitimit, afat që ka filluar të ecë por nuk është ezauruar, pra nuk ka përfunduar, përbën kusht ndalues që subjekti të përfitojë nga rehabilitimi, pra për të qenë i padënuar. Ky është një parashikim që e bën vet dispozita, e cila parashikon se i dënuari gjatë afatit të rehabilitimit nuk duhet të kryejë veprë tjetër penale. Kolegji vë në dukje se kushtet e mësipërme janë kumulative, pra ato duhet të vërtetohen të gjitha së bashku në mënyrë që subjektit t’i lindë e drejta për të përfituar nga instituti i rehabilitimit.

126. Në këto kushte, pyetjes së ngritur se: “Si ndikon kryerja e një veprë tjetër penale gjatë kohës që nuk është plotësuar afati i rehabilitimit të të dënuarit sipas nenit 69 të Kodit Penal?”, Kolegji vendos t’i përgjigjet në këtë mënyrë:

IV. Kryerja e një veprë tjetër penale gjatë kohës që nuk është plotësuar afati i parashikuar në nenin 69 të Kodit Penal për t’u konsideruar i rehabilituar përbën kusht ndalues që i dënuari, në përfundim të këtij afati, të përfitojë nga kjo e drejtë. Për efektet e zbatimit të nenit 69 të Kodit Penal, një veprë tjetër penale do të konsiderohet e kryer kur vërtetohet me vendim gjyqësor të formës së prerë.

127. Përgjigjja e pyetjes së katërt ka vlerë për të drejtën e rehabilitimit gjatë afatit që parashikon neni 69 i Kodit Penal. I dënuari që kryen një veprë tjetër penale gjatë kohës që është

duke u ezauruar afati i rehabilitimit për efekt të veprës së parë penale nuk ka të drejtë të përfitojë nga rehabilitimi në fund të këtij afati. Ky përfundim është logjik pasi moskryerja e një vepre tjetër penale përbën kusht ndalues ligjor për efekt të përfitimit nga ky institut. Megjithatë, Kolegji vë në dukje se kryerja e një vepre tjetër penale nuk përbën shkak që të dënuarit t'i humbasë përfundimisht e drejta për t'u konsideruar i padënuar/ rehabilituar.

128. Kolegji konstaton se ligji penal shqiptar bën një rregullim të përgjithshëm të rehabilitimit, duke përcaktuar afatet e rehabilitimit sipas masës së dënimit me burgim të caktuar, por pa rregulluar si do të zbatohet instituti i rehabilitimit në rast të kryerjes së një vepre tjetër penale. Ky parashikim ligjor ka lenë vend për interpretime të ndryshme nga gjykatat, vendimmarrja e të cilave nuk ka qenë uniforme, duke u bërë edhe shkak për këtë vendimmarrje njësuere të Kolegjit Penal.

129. Kolegji vlerëson se kryerja e një vepre tjetër penale gjatë kohës që ecën afati i rehabilitimit ndërpret afatin e rehabilitimit që parashikon neni 69 i Kodit Penal. Me kryerjen e një vepre tjetër penale vërtetohet një kusht ndalues për rehabilitimin, çka do të thotë që afati i rehabilitimit nuk vazhdon më të llogaritet, sepse është vërtetuar kushti që pengon plotësimin e kushteve kumulative për qenien para këtij instituti. Megjithatë, vërtetimi i kushtit ndalues që kërkon dispozita për rehabilitimin, pra kryerja e një vepre penale, nuk mund të interpretohet si shkak për humbjen përfundimisht të së drejtës së të dënuarit për rehabilitim. Një interpretim i tillë do të binte ndesh me qëllimin dhe kuptimin që ka dispozita penale, kuptimin e institutit të rehabilitimit dhe për më tepër me jurisprudencën e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

130. Kolegji çmon të nevojshme të theksojë se, referuar ligjit penal shqiptar, kryerja e një vepre tjetër penale nga kërkuesi përbën shkak që i dënuari të mos konsiderohet i rehabilituar në përfundim të afatit të përcaktuar. Nëse subjekti, gjatë kohës që po ecën ky afat, kryen një vepër tjetër penale, atëherë afati i rehabilitimit për veprën e parë do të ndërpritet, pra nuk do të vazhdojë të ecë, pasi është vërtetuar kushti ndalues që pengon fitimin e së drejtës së rehabilitimit nga i dënuari. Megjithatë, Kolegji vlerëson se qëllimi i ligjvënësit nuk ka qenë që këtij subjekti të dënuar t'i humbasë përfundimisht e drejta e të qenit/konsideruarit si i padënuar në lidhje me dënimin e parë. Në rast se i dënuari dënohet me vendim gjykatë të formës së prerë në lidhje me veprën e dytë penale, atëherë në përfundim të vuajtjes së dënimit të dytë, për të do të fillojë të ecë afati i rehabilitimit për veprën e parë, afat që u ndërpre nga kryerja e veprës së dytë, si dhe afati i rehabilitimit për veprën e dytë, për të cilën ai gjithashtu ka të drejtën e rehabilitimit.

131. Në një konkluzion logjik, afati i rehabilitimit për të dyja dënimet do të fillojë të ecë në momentin e përfundimit të dënimit të dytë, duke u konsideruar si afat rehabilitimi afati më i gjatë. Kjo do të thotë që afati më i gjatë i rehabilitimit i përfshin afatet e rehabilitimit për të dyja dënimet e vuajtura, pavarësisht se këto afate ecin dhe llogariten më vete që nga momenti kur i dënuari përfundon së vuajturi dënimin për veprën e dytë penale.

132. Një përfundim i tillë përforcohet po të bëhet interpretimi logjik i institutit të rehabilitimit të të dënuarit por edhe vet përmbajtjes së dispozitës penale. Kryerja e një vepre tjetër penale ndërpret afatin e parashkrimit për të dënuarin për veprën e parë, pikërisht sepse përbën kusht ndalues të përcaktuar nga dispozita. Megjithatë, me përfundimin e ekzekutimit të vendimit të dytë penal, të dënuarit i lind e drejta të rehabilitohet si për dënimin e parë, afati për të cilin u ndërpre nga kryerja e veprës së dytë, ashtu edhe për veprën e dytë penale, për të cilën sapo ka përfunduar ekzekutimin e dënimit.

133. Në vijim të këtij arsyetimi, Kolegji e vlerëson të pabazuar qëndrimin e mbajtur nga disa gjykata që kryerja e një vepre tjetër penale ia mohon përfundimisht të drejtën për t'u rehabilituar të dënuarit. Ky qëndrim jo vetëm që nuk mbështetet në qëllimin e ligjvënësit, por bie ndesh edhe me praktikën e sipërcituar të GJEDNJ-së. Kryerja e një vepre tjetër penale kushtëzon rehabilitimin e të dënuarit, pasi provon se dënimi nuk e ka realizuar funksionin e tij rehabilitues, e për rrjedhojë të dënuarit nuk i takon e drejta për t'u konsideruar i padënuar në fund të afatit ligjor. Megjithatë, ai nuk e humbet përfundimisht këtë të drejtë, por mund të thuhet se kjo e drejtë i pezullohet në kohë, për aq kohë sa ai të plotësojë edhe një herë afatin e rehabilitimit, që

do të fillojë të llogaritet nga e para. Në përfundim të vuajtjes së dënimit për veprën e dytë të kryer, të dënuarit i lind e drejta që t'i fillojë të ecë afati i rehabilitimit për të dyja veprat e kryera.

134. Në këto kushte, Kolegji konkludon se kryerja e një vepre tjetër penale e penalizon të dënuarin, pasi i heq të drejtën për t'u rehabilituar në fund të afatit që parashikon ligji. Megjithatë, këtë të drejtë ai nuk e humbet përfundimisht, pasi afati i rehabilitimit do të nisë edhe një herë nga e para kur i dënuari të ketë përfunduar vuajtjen e dënimit të caktuar ndaj tij për veprën e dytë.

135. Nga mënyra e interpretimit gramatikor të nenit 69 të Kodit Penal, që kryejnë disa gjykata në vendimmarrjen e tyre, mund të deduktohet se nëse personat e dënuar kryejnë vepër tjetër penale gjatë afatit të rehabilitimit, ata nuk do mund të rehabilitohen asnjëherë, duke mos iu fshirë asnjëherë dënimet nga certifikata e gjendjes gjyqësore. Por kjo mënyrë e interpretimit ligjor të dispozitës do të mohonte të drejtën e dinjitetit të personave të dënuar, si edhe nuk do garantonte parimin e humanizmit, të cilat janë parime themelore kushtetuese të çdo shoqërie demokratike. Kështu, me qëllim që të garantohet e drejta e dinjitetit të personave të dënuar është e nevojshme që dispozitat ligjore të interpretohen me mënyrat e tjera shkencore, të cilat gjejnë zbatim sa herë që ligji mungon, është i paplotë ose i paqartë.

136. Në këtë rast, nëpërmjet interpretimit logjik dhe sistematik të dispozitave ligjore në tërësi, arrihet në konkluzionin që edhe personat që dënohen sërish gjatë afatit të rehabilitimit, kanë të drejtë të rehabilitohen, duke u konsideruar të padënuar. Por për këta persona, për sa kohë që ligji nuk shprehet në mënyrë eksplicite, afati për rehabilitimin do të ndërpritet në momentin kur dënohen sërish për kryerjen e veprave penale dhe do të rifillojë nga e para nga momenti i vuajtjes së dënimit të fundit.

137. Ky qëndrim pasqyron parimet themelore kushtetuese të dinjitetit njerëzor dhe humanizmit në caktimin dhe vuajtjen e dënimeve penale. Për sa i përket momentit të fillimit të afatit të rehabilitimit, Kolegji konkludon se afati duhet të fillojë nga dita e vuajtjes së dënimit, përcaktim që e bën vet dispozita dhe jo nga dita kur vendimi i dënimit merr formë të prerë, siç llogaritet në disa raste në praktikë.

138. Një interpretim i tillë është konform qëllimit, funksionit që ka instituti i rehabilitimit nga njëra anë, por nga ana tjetër mbështet edhe mundësinë e të dënuarit për t'u rehabilituar, për t'u riintegruar në shoqëri dhe që të përfitojë të gjitha të drejtat që kishte para kryerjes së veprave penale, përfshirë të drejtën për të qenë i padënuar.

139. Në referim të legjislacioneve të tjera, vihet re se ka vende si Italia që e rregullojnë shprehimisht situatën e të qenit recidiv/përsëritës në kryerjen e veprës penale dhe pasojave të kësaj rrethane tek instituti i rehabilitimit. Neni 179/1 i Kodit Penal italian parashikon se afati i rehabilitimit të të dënuarit është tre vjet nga momenti i shlyerjes së dënimit, si dhe kur i dënuari ka shfaqur sjellje të mirë. Gjithashtu, paragrafi II i dispozitës parashikon se ky afat është të paktën 8 vjet nëse bëhet fjalë për të dënuar recidivist. Pra, ligji italian e ka rregulluar shprehimisht afatin nëse i dënuari që pretendon rehabilitimin është përsëritës në kryerjen e veprës penale. Paragrafi i tretë i dispozitës vijon duke përcaktuar se afati i rehabilitimit është 10 vjet nëse bëhet fjalë për të dënuar me veprimtari të spikatur kriminale apo me tendencë kriminale, rrezikshmëria shoqërore e të cilëve vlerësohet si më e lartë.

140. Edhe ligji penal francez e parashikon shprehimisht situatën e të qenit recidivist dhe pasojën e kësaj rrethane për efekt të rehabilitimit. Sipas nenit 133-13 të Kodit Penal: *"Afatet e parashikuara në këtë nen dyfishohen kur personi është dënuar për veprat e kryera në gjendje recidivizmi ligjor."*

Në rastin e dënimeve të shoqëruara tërësisht ose pjesërisht me dënim me kusht, ose dënim me kusht me detyrimin për të kryer një punë në interes publik, afatet e rehabilitimit mbarojnë për secilën prej dënimeve dhe në rastin e dënimeve të shumëfishta, nga data në të cilën dënimi konsiderohet i pagënë."

141. Referuar interpretimit të mësipërm, duke marrë në konsideratë parimet e përgjithshme, natyrën e institutit të rehabilitimit, praktikën e GJEDNJ-së në lidhje me këtë të drejtë, si dhe rregullimin që bëjnë legjislacionet e vendeve fqinje, Kolegji vlerëson se përgjigjja e pyetjes së pestë të shtruar për njësim është:

V. Kryerja e një vepre tjetër penale gjatë kohës që nuk është plotësuar afati i parashikuar në nenin 69 të Kodit Penal për t'u konsideruar i rehabilituar nuk përbën shkak që subjektit t'i mohohet përfundimisht e drejta për të përfituar nga instituti i rehabilitimit. Kryerja e një vepre tjetër penale sjell si pasojë që afati i parashikuar nga neni 69 i Kodit Penal të rifillojë të llogaritet nga përfundimi i vuajtjes së dënimit të fundit.

Në rast se i dënuari, gjatë periudhës për plotësimin e afatit për t'u rehabilituar, dënohet me vendim gjyqësor të formës së prerë për një vepër tjetër penale, me përfundimin e vuajtjes së dënimit për veprën tjetër, do të fillojnë të ecin njëkohësisht afatet që parashikohen në nenin 69 të Kodit Penal për t'u rehabilituar edhe për vepra të tjera penale, duke u konsideruar si afat rehabilitimi afati më i gjatë.

142. Në lidhje me zgjidhjen e çështjes konkrete, e cila u bë shkak për njësimin e praktikës gjyqësore, Kolegji vlerëson se kërkuesi Kujtim Delishi përmbush kriteret për rehabilitim, sipas nenit 69, shkronja “a” të Kodit Penal. Rezulton se kërkuesi Kujtim Delishi është deklaruar fajtor për veprën penale “Kundërshtimi dhe goditja e gjyqtarit”, parashikuar nga neni 316 i Kodit Penal dhe është dënuar përfundimisht me 6 muaj burgim nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Kurbin. Ky vendim ka marrë formë të prerë në datën 16.3.2015 kur Gjykata e Apelit Tiranë ka vendosur mospranimin e ankimit.

143. Gjithashtu, kërkuesi Kujtim Delishi është deklaruar fajtor me vendimin nr. 158, datë 30.3.2015, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Lezhë për veprën penale “Përndjekja”, parashikuar nga neni 121/a i Kodit Penal dhe është dënuar përfundimisht me 5 muaj e 10 ditë burgim. Ky vendim ka marrë formë të prerë pa u apeluar në gjykatat e shkallëve më të larta. Kolegji vlerëson se, me përfundimin e vuajtjes së dënimit të dytë, kërkuesit i lind e drejta e rehabilitimit për të dyja vendimet penale. Në rastin konkret, për secilin dënim kërkuesi ka të drejtë rehabilitimi pas një afati 2-vjeçar, afat që fillon të llogaritet nga vuajtja e dënimit të dytë.

144. Kolegji vlerëson se për kërkuesin Kujtim Delishi është plotësuar afati i rehabilitimit që kërkon neni 69, shkronja “a” i Kodit Penal për secilin prej dënimeve, prandaj kërkesa e tij për njohjen e së drejtës së rehabilitimit duhet pranuar. Në këto kushte, Kolegji vlerëson se, duke qenë se çështja lidhet vetëm me interpretimin e ligjit material penal dhe nuk konsiston në rivlerësim faktesh dhe provash, janë kushtet për ndryshimin e vendimeve të gjykatave më të ulëta dhe pranimin e kërkesës së kërkuesit Kujtim Delishi.

145. Sa më sipër, në lidhje me zgjidhjen e çështjes konkrete, Kolegji vendos ndryshimin e vendimit nr. 7, datë 5.2.2019, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Lezhë dhe vendimit nr. 72, datë 25.3.2019, të Gjykatës së Apelit Shkodër dhe pranimin e kërkesës së kërkuesit Kujtim Delishi për t'u konsideruar i rehabilituar ndaj vendimeve penale nr. 55-04, datë 20.1.2014, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kurbin dhe nr. 158, datë 30.3.2015, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Lezhë.

PËR KËTO ARSYE,

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, mbështetur në nenet 438 dhe 441, pika 1, shkronja “dh” të Kodit të Procedurës Penale,

VENDOSI:

1. Ndryshimin e vendimit nr. 7, datë 5.2.2019, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Lezhë dhe vendimit nr. 72, datë 25.3.2019, të Gjykatës së Apelit Shkodër dhe pranimin e kërkesës së kërkuesit Kujtim Delishi për t'u konsideruar i rehabilituar ndaj vendimeve penale nr. 55-04, datë 20.1.2014, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kurbin dhe nr. 158, datë 30.3.2015, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Lezhë.

2. Ky vendim për njësimin e praktikës gjyqësore publikohet në Fletoren Zyrtare të radhës.

Tiranë, më 7.4.2022

KRYESUES: Sokol Sadushi (kundër për pikën 3)

ANËTAR: Ervin Pupe

ANËTARË KUNDËR: Ilir Panda dhe Sandër Simoni (kundër për pikën 2), Sokol Binaj (kundër pjesërisht për pikën 3)

MENDIM I PAKICËS

NGA GJYQTARËT ILIR PANDA DHE SANDËR SIMONI, LIDHUR ME PËRGJIGJEN E PYETJES SË DYTË TË SHTRUAR PËR NJËSIM

1. Ne gjyqtarët Ilir Panda dhe Sandër Simoni jemi kundër qëndrimit njësuës të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë në çështjen penale regjistruar në Gjykatën e Lartë me nr. 70007-00466-2019, vetëm në lidhje me përgjigjen e dhënë për pyetjen e dytë të shtruar për njësim: *Cilit juridiksion i përket kompetenca e Zyrës së Gjendjes Gjyqësore për mbajtjen dhe përpunimin e të dhënave, për dhënien e informacionit apo për pretendimet eventuale mbi saktësinë e këtij informacioni që përmban regjistri i gjendjes gjyqësore?*

2. Për këtë arsye, më poshtë po paraqesim argumentet dhe qëndrimin tonë në lidhje me pyetjen e mësipërme të shtruar për njësim prej Kolegjit;

3. Në lidhje me pyetjen e dytë të shtruar për njësim, se cilit juridiksion i përket kompetenca e Zyrës së Gjendjes Gjyqësore për mbajtjen dhe përpunimin e të dhënave, për dhënien e informacionit apo për pretendimet eventuale mbi saktësinë e këtij informacioni që përmban regjistri i gjendjes gjyqësore, jemi të mendimit se ajo që ndan juridiksionin është natyra dhe lënda e pretendimeve që ngre subjekti në lidhje me veprimtarinë e gjendjes gjyqësore. Prandaj kjo pyetje duhet trajtuar dhe duhet t'i kthehet përgjigje së bashku me pyetjen e tretë se referuar pretendimeve të personit që pretendon se plotëson kriteret ligjore për të përfutur nga rehabilitimi, sipas nenit 69 të KP, por nuk arrin të realizojë këtë të drejtë, për shkak të refuzimit të shfaqur nga Zyra e Gjendjes Gjyqësore, cila është gjykata kompetente për të shqyrtuar këto pretendime?

4. Jemi të mendimit se është e nevojshme të theksohet se thelbi i pyetjes së dytë dhe të tretë, të shtruar për njësim lidhet me faktin se: Cila është gjykata kompetente për të shqyrtuar kërkesën e palës që pretendon të drejtën e rehabilitimit, sipas nenit 69 të KP, kur kjo e drejtë i është refuzuar nga Zyra e Gjendjes Gjyqësore?

5. Kolegji në praktikën e tij ka rikonfirmuar qëndrimin se kompetenca nuk është gjë tjetër veçse sasia e juridiksionit ose masa e juridiksionit që i është dhënë në ushtrimin e funksioneve të saj çdo gjykate. Ky Kolegj thekson se kompetenca lëndore përbën një nga parakushtet procedurale me qëllim që gjykata të marrë në shqyrtim themelin e pretendimeve dhe të prapësimeve të palëve. Mungesa e kompetencës lëndore për një forum gjyqësor bën që çdo veprimtari procedurale e kryer prej tij të konsiderohet nul. Shkelja e dispozitave që normojnë këtë lloj kompetence është e tillë që nuk mund të anashkalohet nga gjykata e shkallës së parë që shqyrton çështjen dhe as të vleftësohet nga shkallët më të larta të pushtetit gjyqësor, edhe sikur çështja të jetë zgjidhur drejtë (*shih vendimin nr. 917, datë 11.5.2017, të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë*).

6. Kompetenca lëndore është një parakusht procedural, i cili determinon konceptin e gjykatës së krijuar me ligj. “gjykata e krijuar me ligj” është pjesë e parimit të procesit të rregullt ligjor të parashikuar edhe nga neni 6/1 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (në vijim KEDNJ). Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (në vijim GJEDNJ) në jurisprudencën e saj të konsoliduar ka trajtuar kuptimin e “gjykatës së krijuar me ligj” duke përcaktuar se në kuadër të procesit të rregullt ligjor gjykatat gjithmonë duhet të jenë të krijuara me ligj. Kjo shprehje pasqyron parimin e shtetit të së drejtës që është pjesë e pandarë e sistemit të mbrojtjes së të drejtave të njeriut parashikuar nga KEDNJ dhe Protokollet e saj.¹⁵ Një organ i pakrijuar me ligj,

¹⁵ Gjykata Evropiane “Për të Drejtat e Njeriut dhe Liritë Themelore” *Jorgic k. Gjermanisë* nr. aplikimi 74613/01, datë 12.7.2007, paragrafi i 64; *Richert kundër Polonisë*, nr. aplikimi 54809/07, datë 25.1.2012, paragrafi 41;

do të privohej nga legjitimiteti i kërkuar në një shoqëri demokratike për të dëgjuar ankesat e individëve.¹⁶

7. Termi “Ligj”, në kuptim të nenit 6/1 të KEDNJ, sipas jurisprudencës së GJEDNJ, përfshin, në veçanti, jo vetëm legjislacionin që përcakton krijimin dhe funksionimin (kompetencën) e organeve gjyqësore por edhe çdo dispozitë ligjore të legjislacionit të brendshëm që, nëse shkelet, do ta shndërronte pjesëmarrjen e një ose më shumë gjyqtarëve në shqyrtimin e një çështje konkrete në një pjesëmarrje të paligjshme.¹⁷ Shprehja “e caktuar me ligj” përfshin bazën ligjore për ekzistencën e gjykatës, pajtueshmërinë e veprimtarisë së gjykatës me normat e veçanta që rregullojnë veprimtarinë e saj, si dhe përbërja (kompozimi) e gjykatës në çdo rast që ajo merr në shqyrtim.¹⁸

8. Qëndrimi i konsoliduar jo vetëm i Kolegjit Penal, por i Gjykatës së Lartë në tërësi, është që kompetenca lëndore e gjykatës përcaktohet nga natyra e mosmarrëveshjes, nga lënda e së drejtës që pretendohet dhe jo nga subjektet pjesëmarrës në gjykim. Fakti që një nga palët në mosmarrëveshje është organ i administratës publike nuk do të thotë që mosmarrëveshja që lind me këtë organ i përket automatikisht gjykatës administrative, kur në thelb e drejta që pretendon pala i përket një lënde të caktuar, civile ose penale.

9. Kolegji Civil ka mbajtur qëndrimin se, kompetenca lëndore e një mosmarrëveshje i referohet objektit të gjykimit, natyrës së konfliktit që ajo përmban, pra lëndës së gjykimit dhe jo palëve ndërgjyqëse. Fakti që palë e paditur në këtë mosmarrëveshje është një organ i administratës publike nuk kushtëzon natyrën e mosmarrëveshjes dhe as përcakton kompetencën lëndore të gjykatës. Karakteristikat e subjektit që kryen cenimin, subjekt privat apo organ i administratës publike, nuk ndryshojnë natyrën e mosmarrëveshjes. Nëse do të përcaktohej kompetenca lëndore e gjykatës referuar palës së paditur, atëherë do të kishim një përcaktim artificial të kompetencës lëndore, duke bërë që ajo të vlerësohej si administrative sa herë që palë e paditur do të ishte një organ i administratës publike, pavarësisht natyrës civile të mosmarrëveshjes. Për rrjedhojë, Kolegji vlerëson se padia objekt gjykimi është në thelb një padi mohuese, ku pala paditëse kërkon nga pala e paditur pushimin e cenimit në të drejtën e tij të pronësisë. Kjo padi i përket lëndës të së drejtës civile pavarësisht natyrës që ka pala e paditur në këtë gjykim. (*shih vendimin e Kolegjit Civil nr. 00-2020- 627, datë 11.11.2020*)

10. Ashtu siç ka mbajtur qëndrim Kolegji Administrativ, për të përcaktuar natyrën e një mosmarrëveshje nuk mjafton që gjykatat të identifikojnë vetëm atë që shkruhet në pjesën hyrëse të kërkesëpadisë apo, e thënë ndryshe, kërkimin *prima facie* të saj. Ato duhet të shqyrtojnë më tej faktet e çështjes dhe pretendimet e palëve. Vetëm pas analizimit me kujdes të kërtimeve të padisë, të së drejtës subjektive të pretenduar si të shkelur dhe të faktit të paligjshëm që pretendohet ta ketë shkelur këtë të drejtë subjektive, si dhe pas ballafaqimit të tyre me dispozitat e së drejtës objektive, gjykata mund të arrijë në një përfundim të saktë mbi natyrën e mosmarrëveshjes (*shih vendimin nr. 112, datë 8.6.2020, të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë*).

11. Përgatitja, gjykimi e zgjidhja e çështjes nuk mund të bazohet vetëm mbi atë që formalisht shkruhet në pjesën hyrëse të kërkesëpadisë e që emërtohen “objekti i padisë” dhe “baza ligjore” e saj. Gjykata kur zgjidh mosmarrëveshjen merr në shqyrtim pretendimet e paditësit të cilat parashtrihen në kërkesëpadi, si dhe gjatë ushtrimit të së drejtave që rrjedhin nga procesi, duke mbajtur parasysh se konform neneve 5, 31, 154 e 185 të KPC-së objekti i padisë dhe shkaku i saj nuk përmbledhen domosdoshmërisht vetëm në pjesën hyrëse të kërkesëpadisë. Gjykata ka detyrimin të vlerësojë dhe të marrë parasysh të gjithë përmbajtjen e padisë dhe të identifikojë

¹⁶ Gjykata Evropiane “Për të Drejtat e Njeriut dhe Liritë Themelore” *Lavents v Latvia* nr. aplikimi 58422/00, datë 28.2.2003, paragrafi 114; *Gorgiladze kundër Gjerogjisë*; Nr. aplikimi 4313/04, datë 20.10.2009, paragrafi 67; *Kontalexis kundër Greqisë* nr. aplikimi 59000/08, datë 21. 11. 2011, paragrafi 38.

¹⁷ Gjykata Evropiane “Për të Drejtat e Njeriut dhe Liritë Themelore” *Pandjikidzeand others kundër Gjerogjisë* nr. aplikimi 30323/02, datë 27.1.2010, paragrafi 104.

¹⁸ Gjykata Evropiane “Për të Drejtat e Njeriut dhe Liritë Themelore” *Posokhov k. Rusisë*, nr. aplikimi 63486/00, datë 4.6.2003, paragrafi 39; *Fatullayev k. Azerbajxhanit* nr. aplikimi 40984/07, datë 4.10.2010, paragrafi 144.

kërkimet e paditësit, në mënyrë që të mund të japë një vendim për to. Pala paditëse ka të drejtë të ngrejë pretendime për mbrojtjen e të drejtave dhe interesave që i njeh Kushtetuta apo ligji, ndërsa gjykata, në zbatim të parimit *iura novit curia*, analizon ligjërisht në mënyrë të pavarur këto pretendime, pa u lidhur me përcaktimin e palëve (*shih vendimin njëses nr. 3, datë 29.3.2012, të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë §28*).

12. Qëndrimi i mësipërm është mbajtur në mënyrë të vazhdueshme dhe konsistente nga të tria Kolegjet e Gjykatës së Lartë, ku natyra dhe lëndë e mosmarrëveshjes përcakton kompetencën lëndore të gjykatës. Interpretimi strikt i natyrës së mosmarrëveshjes duke iu referuar vetëm objektit të padisë apo kërimit dhe jo shkakut ligjor të saj, do të çonte në një përfundim të gabuar në lidhje me kompetencën lëndore të gjykatës që duhet të shqyrtojë mosmarrëveshjen. Në të njëjtën linjë arsyetimi, mendoj se kur kërkuesi pretendon se ka të drejtë të përfitojë nga instituti i rehabilitimit, por Zyra e Gjendjes Gjyqësore nuk ia njeh këtë të drejtë, atëherë ai ka të drejtë t'i drejtohet gjykatës duke pretenduar njohjen e së drejtës së rehabilitimit sipas nenit 69 të KP-së. Kjo gjykatë është gjykata e rrethit gjyqësor, konkretisht dhoma penale, pikërisht sepse natyra e së drejtës që pretendon dhe kërkon t'i njihet subjektit është e drejtë penale materiale, e drejta e të dënuarit për t'u konsideruar i rehabilituar kur përmbush kushtet që kërkon neni 69 i KP-së.

13. Jemi të mendimit se në çështjen konkrete, natyra e mosmarrëveshjes nuk duhet parë në mënyrë të ngushtë, duke e konsideruar objektin e mosmarrëveshjes si padi me objekt detyrimin e organit administrativ të kryejë një veprim administrativ që refuzon ta kryejë për subjektin. Në thelb kërkuesi pretendon njohjen e një të drejte materiale penale, e drejta për rehabilitim dhe mosveprimi i organit administrativ lidhet pikërisht me faktin se subjekti nuk ka të njohur të drejtën materiale, e cila nëse do të ishte e qartë dhe e njohur do ta detyronte organin, në këtë rast Zyrën e Gjendjes Gjyqësore të vepronte dhe të lëshonte certifikatën e gjendjes gjyqësore me shënimin "i rehabilituar", ashtu siç pretendon kërkuesi.

14. Për të identifikuar një mosmarrëveshje si administrative ose jo duhet që kumulativisht të plotësohen tri kushte, siç janë përpunuar nga praktika gjyqësore. Kriteret që gjykatat duhet të mbajnë parasysh nëse një mosmarrëveshje është apo jo e natyrës administrative kanë të bëjnë me: a) njëra nga palët në mosmarrëveshje ka natyrën e organit të administratës publike, në kuptim të rregullimit ligjor në fuqi dhe, në kuadër të kryerjes së veprimtarisë të njohur nga ligji, ushtron pushtetin e tij diskrecional ndaj palës tjetër; b) veprimtaria e organit të administratës publike bazohet në një ligj të posaçëm të së drejtës publike dhe vetë marrëdhënia juridike që krijohet në mes palëve buron nga një ligj i së drejtës publike; c) kjo veprimtari e organit të administratës publike, që konkretizohet me nxjerrjen e aktit, duhet të veprojë në drejtim dhe të ketë si bazë interesin publik (*shih vendimin nr. 2, datë 10.3.2014, të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë §23*).

15. Në çështjen objekt gjykimi, njëkohësisht të shtruar për njësim prej Kolegjit, mendoj se nuk përmbushen në mënyrë kumulative kushtet e mësipërme, në mënyrë që mosmarrëveshja të përfshihet në lëndën e gjykimit administrativ. Mendoj se pretendimi i kërkuesit për t'iu njohur e drejta e rehabilitimit nuk është një çështje që i përket interesit publik, por dukshëm kanalizohet si interes privat i një shtetasi të dënuar për të përfituar nga e drejta e rehabilitimit, njohur nga neni 69 i KP-së.

16. Pavarësisht se në pamje të parë duket sikur objekti i mosmarrëveshjes lidhet me mosveprimin e organit publik, Zyrën e Gjendjes Gjyqësore për të kryer një veprim administrativ, nga interpretimi dhe vlerësimi i drejtë i shkakut të kërimit, kërkuesi në thelb kërkon t'i njihet e drejta për t'u konsideruar i rehabilituar, e drejtë penale materiale që rregullohet nga neni 69 i KP-së. Kërkuesi kërkon t'i njihet e drejta e rehabilitimit, sipas nenit 69 të KP-së. Kërkuesi nuk padit organin publik dhe as kërkon kryerjen e ndonjë veprimi administrativ prej tij, apo ndryshimin e një akti administrativ. Zyra e Gjendjes Gjyqësore në këtë gjykim paraqitet në cilësinë e personit të interesuar dhe jo palës së paditur, pikërisht se natyra e mosmarrëveshjes nuk lidhet drejtpërdrejt me mosveprimin e saj, por me njohjen në thelb të së drejtës materiale penale të parashikuar nga neni 69 i KP-së, së drejtës për t'u rehabilituar.

17. Megjithatë, ndajmë qëndrimin se as cilësia procedurale e Zyrës së Gjendjes Gjyqësore si person i interesuar nuk është faktor determinant që përcakton natyrën e mosmarrëveshjes dhe për rrjedhojë kompetencën e gjykatës që do të shqyrtojë mosmarrëveshjen. Është natyra e së drejtës që pretendohet të njihet me anë të gjykimit ajo që përcakton thelbin, lëndën e mosmarrëveshjes dhe për rrjedhojë edhe kompetencën lëndore të gjykatës. Pavarësisht se kjo e drejtë njihet dhe shënohet në regjistrin përkatës nga Zyra e Gjendjes Gjyqësore që është organ i administratës publike, në rast se subjekti ka pretendime në lidhje me të drejtën e rehabilitimit atëherë ai duhet t'i drejtohet gjykatës penale, që është gjykata e krijuar me ligj për interpretimin e së drejtës penale materiale dhe për njohjen e një të drejte penale materiale, siç është e drejta e të dënuarit për t'u konsideruar i rehabilituar, sipas nenit 69 të KP-së.

18. Instituti i rehabilitimit është në thelb një institut juridiko-penal dhe konflikti nuk ka lindur sepse kërkuesi kërkon që të detyrohet organi publik që të kryejë një veprim administrativ dhe/ose i cili është refuzuar, duke pasqyruar në vërtetimin e gjendjes gjyqësore faktin e pretenduar prej tij, rehabilitimin apo pasqyrimin e shënimeve si i padënuar. Kërkuesi Kujtim Delishi në rastin konkret kërkon njohjen e së drejtës së rehabilitimit, e drejtë penale materiale dhe konflikti ka lindur pikërisht për shkak të mosnjohjes së kësaj të drejte dhe jo për shkak të mosveprimit të organit publik.

19. Në këtë linjë arsyetimi, jemi të mendimit se përgjigja e pyetjes së dytë të shtruar për njësim është: ***Kompetenca e Zyrës së Gjendjes Gjyqësore për mbajtjen dhe përpunimin e të dhënave, për dhënien e informacionit apo për pretendimet eventuale mbi saktësinë e këtij informacioni që përmban regjistri i gjendjes gjyqësore i përket juridiksionit gjyqësor penal, duke qenë se ka në thelb njohjen e së drejtës penale materiale për t'u rehabilituar, që rregullohet nga neni 69 i Kodit Penal.***

Tiranë, më 7.4.2022

ANËTARË: Ilir Panda, Sandër Simoni

MENDIMI I PAKICËS

Duke qenë i dakordësuar me këtë vendim njësuës me përgjigjen e pyetjes së parë, të dytë, të katërt dhe të pestë, përfundimi në të cilin ka arritur shumica për përgjigjen e pyetjes së tretë, më detyron të pozicionohem, vetëm për këtë çështje, si gjyqtar në pakicë. Me gjithë dëshirën për të qenë pjesë e shumicës për të gjitha çështjet e shtruara për njësim, arsyetimi që është ndjekur për zgjidhjen e çështjes së tretë, në fakt kundërshton përgjigjet që janë dhënë për dy çështjet e para.

Duke vijuar qëndrimin e mbajtur nga vetë shumica në përgjigjen e pyetjes së parë dhe të dytë, do argumentoj përgjigjen time për pyetjen e tretë, që fatkeqësisht nuk përputhet me atë linjë arsyetimi që mbahet në këtë vendim njësuës.

Vija ndarëse mes opinionit tim dhe shumicës fokusohet te qëndrimi që duhet mbajtur ndaj kërkesës për rehabilitim që paraqet një person, i cili e ka vuajtur më parë dënimin penal. Pra, çështja shtrohet nëse kërkesa për rehabilitim do të konsiderohet e përmbushur përmes ndjekjes së procesit administrativ të regjistrimit, hedhjes, fshirjes së të dhënave në regjistrat publik, mosrespektimi i të cilit investon gjykatën administrative, apo do të duhet të investohet gjykata penale në një procedurë që vlerëson kërkesën për rehabilitim?

Tri pyetjet e para që janë shtruar për njësim kanë një lidhje të drejtpërdrejtë mes tyre, ndërkohë që përgjigjet e dhëna për dy prej tyre, krahasuar me të tretën, nuk përputhen. Përgjigja e dhënë për pyetjen e parë, se: *“Procesi i hedhjes së të dhënave, shënimeve dhe heqja e tyre në regjistrin e gjendjes gjyqësore... nuk përfshihet në fazën e ekzekutimit të vendimit penal”*, ka sjell natyrshëm edhe përgjigjen e pyetjes së dytë, se: *“Kompetenca e Zyrës së Gjendjes Gjyqësore për mbajtjen dhe përpunimin e të dhënave, për dhënien e informacionit apo për pretendimet eventuale mbi saktësinë e këtij informacioni që përmban regjistri i gjendjes gjyqësore i përket juridiksionit gjyqësor administrativ”*, por që në të vërtetë nuk përputhen me përgjigjen e dhënë për pyetjen e tretë, se: *“Kur një person pretendon se plotëson kriteret*

ligjore për të përfshirur nga rehabilitimi, sipas nenit 69 të Kodit Penal, por nuk arrin të realizojë këtë të drejtë për shkak të refuzimit të shfaqur nga Zyra e Gjendjes Gjyqësore, gjykata kompetente që vendos për zgjidhjen e kësaj mosmarrëveshjeje do të jetë gjykata penale e rrethit gjyqësor që ka dhënë vendimin penal ndaj kërkuesit që pretendon rehabilitimin.”

Sipas shumicës, kompetencat e Zyrës së Gjendjes Gjyqësore si hedhja e të dhënave, përpunimi dhe ruajtja e tyre, kryerja e veprimeve logjike mbi këto të dhëna, mbrojtja nga ndryshimet, marrja, shpërndarja e tyre nëpërmjet niveleve të sigurisë, kryerjen dhe heqja e shënimeve nuk e përfshijnë njohjen e së drejtës për t'u quajtur i rehabilituar.

Si gjyqtar në pakicë nuk mund të pajtohem me këtë konkluzion të shumicës. Përpara se të jepet kuptimi për procesin e hedhjes së të dhënave, shënimeve, si dhe heqjen e tyre nga regjistri i gjendjes gjyqësore dhe se çfarë ndikimi sjell ky (mos)veprim administrativ në procedurën e ekzekutimit të një vendimi penal, duhet të bëhet një analizë e qartë e statusit që gëzon Zyra e Gjendjes Gjyqësore, mënyra e organizmit dhe e funksionimit të saj, pozicioni që ka në organizimin shtetëror, lidhjet e varësisë hierarkike, kompetencat që ushtron, si dhe përgjegjësia që mban në rast të mosushtrimit të pushtetit, për të cilin është ngarkuar nga ligji.

Sipas nenit 3, të ligjit nr. 9614, datë 21.9.2006 *“Për certifikatat elektronike të gjendjes gjyqësore”*, *“Zyra e Gjendjes Gjyqësore funksionon në Ministrinë e Drejtësisë”* dhe se *“organizimi dhe struktura e saj miratohen nga ministri i Drejtësisë”*. Si një organ publik dhe në varësi të drejtpërdrejtë të ministrit të Drejtësisë, zyra kryen disa funksione administrative që lidhen me *“mbajtjen dhe përpunimin e të dhënave në regjistrin themeltar elektronik të gjendjes gjyqësore, në regjistrin elektronik të gjendjes gjyqësore, si dhe në regjistrin shkresor të gjendjes gjyqësore.”* I tërë procesi i hedhjes së të dhënave, shënimeve apo heqja e tyre nga këto regjistra (ku sipas nenit 2, pika 3 të ligjit 9614/2006, krahas të dhënave për dënimet penale, përfshihet edhe rehabilitimi), realizohet sipas kompetencave që ushtron organi publik, brenda juridiksionit të tij administrativ dhe pa ndonjë ndikim apo impakt nga juridiksioni penal. Është ky organizëm shtetëror që ka autoritet të plotë për të përmbushur këtë detyrim ligjor. Ky proces realizohet në formë shkresore dhe elektronike në regjistrat përkatës që emërtohen *“regjistër shkresor i gjendjes gjyqësore”*, *“regjistër themeltar elektronik i gjendjes gjyqësore”* dhe *“regjistër elektronik i gjendjes gjyqësore”*.

Procesi i hedhjes së të dhënave me shkrim në regjistër, referuar nenit 481 të KPP-së fillon pas depozitimit nga gjykata e shkallës së parë të shkurtimeve të vendimeve për personat e gjykuar penalisht. Pavarësisht se gjykata dërgon në zyrën e regjistrat gjyqësor shkurtimin e vendimit të dënimit, si kur ato kanë marrë formë të prerë, ashtu edhe kur ndaj tyre është ushtruar ankim, për efekt të hedhjes së të dhënave në regjistrin e gjendjes gjyqësore, personi i autorizuar do të bëjë shënimet vetëm për rastet që parashikohen në nenin 482 të KPP-së. Sipas këtij rregullimi ligjor, në regjistrin gjyqësor regjistrohen me shkurtim vendimet e dënimit me të marrë formë të prerë, vendimet e dhëna nga gjykata në fazën e ekzekutimit, vendimet që lidhen me zbatimin e vendimeve plotësuese, si dhe vendimet gjyqësore të pafajësisë e të pushimit të çështjes. Ky është një proces administrativ ku këto të dhëna që dërgohen nga gjykatat përpunohen në mënyrë automatike dhe shkresore nga punonjësi i zyrës, me qëllim krijimin e një arkivi të dhënash që përdoren apo vihen në dispozicion të organeve apo shtetasve, sipas kërkesave të ligjit.

Jo pa qëllim ligjvënësi ka autorizuar Zyrën e Gjendjes Gjyqësore si një subjekt i profilizuar dhe i specializuar që të përpunojë të gjithë të dhënat, në mënyrë automatike dhe shkresore, duke qenë e gjithëpushtetshme në funksionin e saj *“për kryerjen e veprime logjike dhe/ose aritmetike mbi këto të dhëna”* që i dërgon gjykata. Si hedhja e të dhënave, ashtu edhe heqja e shënimeve nga regjistrat (ku përfshihet edhe hedhja e shënimit *“i rehabilituar”*) kryhen nga kjo zyrë mbi atë dokumentacion ligjor që i dërgohet nga gjykata, në të cilin evidentohen vendimet përkatëse, sipas specifikimeve që parashikohen në nenet 482 dhe 483 të KPP-së. Pikërisht, kryerja e veprimeve logjike dhe/ose aritmetike mbi të dhënat që lidhen me një person që është dënuar më parë, përfshijnë edhe llogaritjen e kohës që ka kaluar nga vuajtja e dënimit për personin e dënuar që kërkon të rehabilitohet. Pra, llogaritja e afatit që ka kaluar nga vuajtja e dënimit është në vetvete një e dhënë që duhet të përpunohet për t'u hedhur në regjistrat përkatës nga personi i autorizuar i Zyrës së

Gjendjes Gjyqësore, pa qenë nevoja e kryerjes së një procedure *ekstra ligjore* në gjykatën penale, siç arsyetohet shumica në vendimin e saj. Si gjyqtar në pakicë vlerësoj se kjo është një procedurë *ekstra ligjore* përderisa KPP-ja nuk parashikon ndonjë rregullim specifik që të bëjë kompetente gjykatën penale për shqyrtimin e kërkesës për njohjen si të rehabilituar.

Edhe jurisprudenca e GJEDNJ-së, kur analizon rehabilitimin i referohet konceptit të mbledhjes, ruajtjes dhe fshirjes së të dhënave nga regjistrat publikë. Në çështjen M.M. kundër Mbretërisë së Bashkuar, 2012 (§§187–207), GJEDNJ-së arriti në përfundimin se regjistrimi përjetësisht i një dënimi në regjistrat e policisë, përbën shkelje të nenit 8 të Konventës. Gjykata mori në konsideratë faktin se dënimi i dhënë ndaj një individi në të kaluarën, me kalimin e kohës bëhet pjesë integrale e jetës së tij private, e cila duhet të respektohet. Edhe pse të dhënat për rekordet penale janë në një kuptim, informacion i lidhur me interesin publik, ruajtja e tij sistematike në dosjet qendrore nënkupton që ky informacion të bëhet publik pas një farë kohe, atëherë kur çdokush, përveç subjektit të të dhënave, e ka harruar këtë incident. Gjykata konkludoi se ishte shqetësues fakti që kriteret për të lejuar fshirjen e këtyre të dhënave ishin shumë strikte dhe kërkesa për fshirje pranohej vetëm në raste përjashtimore. (ibid., §202)

GJEDNJ-ja ka mbajtur qëndrimin se, ndërsa një shtet ka marzhin e vet të vlerësimit për mbledhjen dhe ruajtjen e të dhënave është e rëndësishme që të ketë mekanizma mbrojtës që lejojnë fshirjen e këtyre të dhënave personale kur mbajtja e tyre e mëtejshme bëhet joproporcionale. (*Catt kundër Mbretërisë së Bashkuar*, 2019, §119; *Gaughran kundër Mbretërisë së Bashkuar*, 2020, §94). Mungesa e masave mbrojtëse efektive për fshirjen e të dhënave personale të cilat nuk janë më relevante, referuar qëllimit të ruajtjes së tyre është veçanërisht shqetësuese në rastin e kategorive të veçanta të të dhënave të ndjeshme për të cilat ekziston një nivel më i lartë mbrojtjeje. (*Catt kundër Mbretërisë së Bashkuar*, 2019, §112.)

Sipas kësaj jurisprudence të zhvilluar, por edhe vetë parashikimit që bën legjislacioni shqiptar, hedhja e shënimit “i rehabilituar”, ndryshe nga sa shprehet shumica, nuk mund të përjashtohet nga procesi i hedhjes, përpunimit dhe ruajtjes së të dhënave, kryerja e veprimeve logjike mbi to, mbrojtja nga ndryshimet, si dhe kryerja dhe heqja e shënimeve. Pikërisht, i tërë ky proces i hedhjes, përpunimit dhe fshirjes së të dhënave realizohet nëpërmjet kësaj zyre, si dhe personave të specializuar brenda saj, të cilët kanë të gjithë autoritetin për të përmbushur detyrimet që ligji i ngarkon.

Ndryshe nga sa ligji parashikon për pozicionin që ka Zyra e Gjendjes Gjyqësore, si dhe për natyrën e veprimeve që ajo kryen, në përgjigjen për pyetjen e tretë, që lidhet me rastin kur kërkuesi pretendon se ka të drejtë të përfitojë nga instituti i rehabilitimit, por zyra nuk ia njeh këtë të drejtë, shumica konkludon se ai duhet t’i drejtohet gjykatës penale, sipas nenit 69 të KP-së. Pra, meqenëse në thelb kërkohet njohja e së drejtës për t’u konsideruar i rehabilituar, si e drejtë penale materiale që rregullohet nga kjo dispozitë e KP-së, atëherë kompetente sipas qëndrimit të shumicës është gjykata penale. Argumenti i vetëm mbi kompetencën e gjykatës është fokusuar te fakti se është një kërkim i së drejtës materiale dhe jo te natyra e mosmarrëveshjes që ka lindur ndërmjet një individi dhe mospërmbushjes së detyrës apo mosushtrimit të pushtetit ligjor nga organi publik.

Nëse do të pranohet këtë kriter si përcaktues, padyshim që do të ndodheshim përpara një paradoksi për rastin kur në një gjykim penal ngrihet padia civile, që në thelb është një kërkim i së drejtës civile materiale (shkaktimi i dëmit), atëherë do të konkludonim se nuk është kompetente gjykata penale, por ajo civile! Po ashtu edhe kërkesa për kompensimin për burgim të padrejtë, që parashikohet në nenin 268 të KPP-së, nuk do të vendosej nga gjykata administrative, por nga gjykata penale! Sigurisht që një gjë e tillë nuk mund të ndodhë.

Kompetenca e gjykatës nuk lidhet apo nuk qëndron e ndërvarur thjesht dhe vetëm nga natyra e kërimit të një të drejte materiale, penale apo civile, por nga shkaku mbi të cilin ka lindur mosmarrëveshja. Jurisprudenca e Gjykatës së Lartë ka mbajtur në mënyrë të vazhdueshme dhe konsistente qëndrimin, sipas të cilit natyra dhe lënda e mosmarrëveshjes juridike përcakton kompetencën lëndore të gjykatës. Për të përcaktuar natyrën e një mosmarrëveshje nuk mjafton

vetëm identifikimi formalisht i kërimit të palës. Vetëm pas analizimit me kujdes të kërimeve të palës, të së drejtës subjektive të pretenduar si të shkelur dhe të faktit të paligjshëm që pretendohet ta ketë shkelur këtë të drejtë subjektive, si dhe pas ballafaqimit të tyre me dispozitat e së drejtës objektive, gjykata mund të arrijë në një përfundim të saktë mbi natyrën e mosmarrëveshjes.

Në rastin në shqyrtim, kërkit i subjektit lidhet drejtpërdrejt me njohjen e së drejtës për t'u rehabilituar si një e drejtë kushtetuese. Kur e drejta e subjektit për të qenë i rehabilituar cenohet nga një fakt i paligjshëm që janë veprimet ose mosveprimet e një organi publik, i ngarkuar me ligj për të ushtruar pushtetin e konsiderimit "*i rehabilituar*", atëherë do të kërkohej ballafaqimi i këtij pretendimi për shkeljen ligjore të kryer nga organi publik me të drejtën objektive, pra me ligjin konkret që ka shkelur nëpunësi publik. Pyetja që lind natyrshëm është se cili ligj është shkelur në këtë rast?

Rregullat bazë që rregullojnë veprimtarinë e ushtrimit të detyrës nga punonjësi i autorizuar i Zyrës së Gjendjes Gjyqësore që bën përpunimin automatik të të dhënave, si dhe kryen veprimet logjike dhe/ose aritmetike mbi këto të dhëna, mënyrën se si duhet ta ushtrojë këtë pushtet administrativ, detyrimin që ka për të hequr shënimin përkatës në regjistrin e Zyrës së Gjendjes Gjyqësore etj., janë nenet 481- 484 të KPP-së dhe, në veçanti, ligji nr. 9614, datë 21.9.2006 "Për certifikatën elektronike të gjendjes gjyqësore".

Referimi në KPP duket sikur e përfshin zgjidhjen e mosmarrëveshjes në juridiksionin penal. Një referim i tillë është i pamjaftueshëm për të konkluduar, ndërkohë që mosmarrëveshja që ka lindur ndërmjet një individi dhe një organi publik lidhet me mospërmbushjen e detyrës nga funksionari i një organi publik, në kundërshtim të hapur me ligjin që rregullon veprimtarinë shtetërore të këtij organi, që nuk ka asnjë lidhje me fazat e ekzekutimit të një vendimi penal dhe as ndonjë lidhje varësie apo kontrolli me prokurorinë si organi që është ngarkuar me kontrollin e ekzekutimit të vendimeve penale.

Pikërisht, lidhja që ekziston dhe që provohet se ekziston midis një fakti të paligjshëm që pretendon individi se ka ndodhur për shkak të veprimeve/mosveprimeve të organit publik, nga njëra anë, dhe së drejtës subjektive që i është cenuar, nga ana tjetër, përbëjnë shkakun ligjor të mosmarrëveshjes dhe të kërimit ligjor të individit përpara gjykatës. Kjo është e mjaftueshme për të përcaktuar kompetencën e gjykatës administrative, e cila sipas ligjit nr. 49/2012 shqyrton kërkimet e çdo subjekti, që pretendon se i është cenuar një e drejtë apo një interes i ligjshëm nga një veprim apo mosveprim i organit publik.

Mbi këtë linjë arsyetimi konkludohet me të drejtë se kompetenca e Zyrës së Gjendjes Gjyqësore për mbajtjen dhe përpunimin e të dhënave, për dhënien e informacionit apo për pretendimet eventuale mbi saktësinë e këtij informacioni që përmban regjistri i gjendjes gjyqësore, siç është në këtë rast hedhja e shënimit "*i rehabilituar*" i përket juridiksionit gjyqësor administrativ, duke qenë se në thelbin e vet ka kërkimin e së drejtës kushtetuese të subjektit për të qenë i rehabilituar ndaj veprimeve/mosveprimeve të paligjshme të Zyrës së Gjendjes Gjyqësore, që bazon veprimtarinë e vet te ligji që rregullon veprimtarinë e organit publik.

Nga ana tjetër, nevojitet të jepet një kuptim më i qartë mbi rehabilitimin, për të mos konfunduar rehabilitimin ligjor nga rehabilitimi gjyqësor. Këto janë dy koncepte që duhen dalluar nga njeri tjetri. I pari është një proces automatik që rrjedh nga ligji (siç parashikohet në nenin 69 të KP-së) dhe për të cilin ka nevojë për një përpunim automatik të të dhënave nga punonjësi i autorizuar i zyrës, ndërsa i dyti është vlerësim diskrecionar që lidhet me sjelljen e të dënuarit dhe marrjen e mendimit të prokurorit, të avokatit apo të institucioneve përkatëse, siç mund të jetë p.sh., rasti i aplikimit të lirimit para kohe me kusht.

Referimi që ka bërë shumica në jurisprudencën dhe legjislacionin e huaj (italian e francez), në fakt është argument që i vlen qëndrimin të mbajtur nga pakica. Rehabilitimi gjyqësor sipas ligjit italian dhe francez përcaktojnë një procedurë të detajuar që nuk parashikohet qartësisht nga legjislacioni ynë dhe që fillon me kërkesën që paraqitet te gjykata e ekzekutimit (gjykata penale), me praninë e prokurorit, dëgjimin e avokati dhe që në fund përmbyllet me vlerësimin nga

gjykata të sjelljes së të dënuarit. Pikërisht rregullave të kësaj procedure i është referuar shumica në arsyetimin e qëndrimit të saj kur ka pranuar gjykatën penale si gjykata kompetente që vendos për përfitimin nga e drejta për t'u rehabilituar.

Si gjyqtar në pakicë nuk mendoj se mund të përdoret si argument për njësimin që duhet t'i bëjmë rehabilitimit ligjor, sipas nenit 69 të KP-së, koncepti për rehabilitimin gjyqësor që parashikohet nga ligji francez e italian. Për të interpretuar rehabilitimin ligjor, si dhe për të përcaktuar gjykatën kompetente që do të vlerësojë njohjen e së drejtës për t'u quajtur i rehabilituar, shumica nuk mund t'i referohet rregullave të ligjit francez e italian për rehabilitimin gjyqësor, por duhet të analizonte rregullat që ai legjislacion, si dhe vetë legjislacioni ynë parashikon për rehabilitimin ligjor automatik. Pra, rehabilitimi ligjor është ai që njihet nga legjislacioni ynë penal (neni 69), ndërsa rehabilitimi gjyqësor nuk është pjesë e këtij njësimi, por që mund të shërbejë për ndërmarrjen në të ardhmen të një nisme për ndryshime në legjislacionin penal procedural. Për këtë arsye, vlerësoj se arsyetimi i shumicës duhet të përqendrohet te qëllimi që ka ky vendim njëses për të interpretuar ligjin shqiptar që është në fuqi dhe jo dëshirën se si mund dhe duhet të ishte ky ligj.

Nëse shumica do të vijonte në përgjigjen e pyetjes së tretë mbi analizën e drejtë që ka bërë për dy çështjet e para, duke u fokusuar te natyra e organit publik (Zyra e Gjendjes Gjyqësore), funksionet e saj, natyra e veprimeve ligjore që ajo kryen, si bërja e shënimeve, heqja e tyre, refuzimi për të bërë shënime, efekti juridik që sjell mbi subjektet përkatëse moskryerja e veprimeve nga kjo zyrë për rastin e mos hedhjes së shënimit "*i rehabilituar*" etj., padyshim që zgjidhja do kishte qenë e ndryshme.

Për sa më lart, vlerësoj se përgjigjja e pyetjes së tretë duhet të shkonte në të njëjtën linjë arsyetimi me përgjigjet e dhëna dy pyetjeve të para, të cilat e kanë përjashtuar juridiksionin gjyqësor penal nga shqyrtimi i kërkesës për t'u quajtur "*i rehabilituar*" dhe kanë përcaktuar juridiksionin gjyqësor administrativ për mosmarrëveshjen që krijohet për shkak të refuzimit që i bëhet nga organi publik kërkesës së individit.

Tiranë, më 7.4.2022

GJYQTAR: Sokol Sadushi

PROCESVERBAL MBI MOTIVET E KUNDËRSHTIMIT TË VENDIMIT

I mbajtur nga unë gjyqtar Sokol Binaj me cilësinë e anëtarit të Kolegjit Njësues të Gjykatës së Lartë, me të cilin paraqes motivet e kundërshtimit (të pjesshëm) të vendimit njëses të këtij Kolegji, datë 7.4.2022, lidhur me problematikën e institutit të rehabilitimit, të parashikuar nga neni 69 i KP-së, të evidentuar me rastin e gjykimin të kërkesës së paraqitur prej kërkuarit Kujtim Delishi, me objekt rehabilitimin, e këtij të fundit, nga dënimet e aplikuara ndaj tij prej gjykatave; të Rrethit Gjyqësor Kurbin, vendimi nr. 55–04, datë 20.11.2014 (me të cilin është deklaruar fajtor dhe dënuar për veprën penale të "goditjes së gjyqtarit", sipas nenit 316 të KP-së, me 6 muaj burgim) dhe të Rrethit Gjyqësor Lezhë, vendimi nr. 158, datë 30.3.2015 (me të cilin është deklaruar fajtor dhe dënuar për veprën penale të "përndjekjes" dhe dënuar me 5 muaj e 10 ditë burgim), në justifikim të votës time kundër për pjesën e këtij vendimi që enoncon konkluzionin e tretë njëses.

Në konkluzionin e tretë njëses të këtij vendimi afirmohet, se: "kur një person pretendon se plotëson kriteret ligjore për të përfituar nga instituti i rehabilitimit, të parashikuar në nenin 69 të KP, por nuk arrin të realizojë këtë të drejtë, për shkak të refuzimit të shfaqur nga Zyra e Gjendjes Gjyqësore, kompetente për gjykimin e kësaj mosmarrëveshjeje do të jetë gjykata penale e rrethit gjyqësor që ka dhënë vendimin e dënimit penal ndaj kërkuarit që kërkon rehabilitimin".

Pikërisht me këtë trajtim, të karakterit semplist, të Kolegjit, që i atribuon një organi të rëndomtë administrativ, sikurse Zyra e Gjendjes Gjyqësore, kompetenca – diskrecion të

karakterit juridiksional për sa kohë që “adreson titullarin e së drejtës, të garantuar (sanksionuar) kushtetushmërisht dhe të parashikuar në nenin 69 të KPP-së, për të kërkuar rehabilitimin, nga një vendim dënimi të gjykatës, te një organ i kësaj natyre, në kushtet e papërshtatshmërisë evidente të tij për të disponuar në këtë cilësi”, lidhen edhe objeksionet e mia në raport me konkluzionin e tretë njësoj të sipërcituar.

Fakti i inercisë së ligjvënësit për të konkretizuar aspektet procedurale të aplikimit të këtij instituti të rëndësishëm, mirëfilli të së drejtës penale, në KPP, për asnjë moment dhe për asnjë arsye, nuk mund të shërbejë si alibi për të nihilizuar këtë tipar në funksion të legjitimitetit, për pasojë, të Zyrës së sipërcituar, për të realizuar dhe implementuar këtë procedim të “rehabilitimit” dhe, për t’u prezantuar nën “petkat” e organit juridiksional.

Procedimi i rehabilitimit, i aktivuar mbi kërkesën e personit të dënuar, që pretendon verifikimin e kushteve të parashikuara në nenin 69 të KP-së, si pjesë e pandashme e fazës së ekzekutimit të vendimit, pashmangshmërisht implikon ndërhyrjen dhe prononcimin e organit juridiksional, të identifikuar natyrshëm në gjykatën e ekzekutimit të vendimit, vendimmarrja e së cilës, do t’i nënshtrohet (mbi bazën e ankimit të palëve), verifikimeve të gjykatave superiore sikurse, rëndom, procedohet me trajtimin e kërtimeve të kësaj natyre, karakteristike për këtë fazë terminale të procedimit penal (të ekzekutimit).

Vetëm pas implementimit të kësaj procedure dhe “fitimit” të statusit të “gjësë së gjykuar” të këtij vendimi, të “deklarimit të rehabilitimit”, i cili dërgohet në Zyrën e Gjendjes Gjyqësore për t’u regjistruar dhe pasqyruar në “jetëshkrimin” penal të personit që ka iniciuar këtë procedurë.

Procesi i mëtejshëm i mënyrës së pasqyrit të këtyre të dhënave në regjistrin e Zyrës së Gjendjes Gjyqësore, problematika e krijuar (pretendimet) lidhur me mënyrën e pasqyrit të tyre, përbën “materie” të karakterit administrativ, në diskrecion ekskluziv, me rastin e verifikimit të konfliktit të juridiksionit administrativ.

Tiranë, më 7.4.2022

GJYQTAR: Sokol Binaj